

تعاون از دیدگاه اسلام و مبانی نظری آن

دکتر ایرج نوتونچیان

اشاره:

چهارمین جلسه سخنرانی ماهانه معاونت تحقیقات، آموزش و ترویج وزارت تعاون، با عنوان دیدگاه اسلام و مبانی نظری آن، توسط دکتر ایرج نوتونچیان استاد دانشگاه به تاریخ بیست و نهم آذرماه سال جاری در سالن شهید رجایی وزارت تعاون برگزار گردید.

دکتر نوتونچیان که متولد سال ۱۳۲۰ و دارای مدرک دکترای اقتصاد از دانشگاه تگزاس است، مدارج تحصیلی خود را در سال ۱۳۴۱ با اتمام دوره کارشناسی بازرگانی از مدرسه عالی بازرگانی تهران آغاز و متعاقب آن با دریافت مدرک فوق لیسانس از دانشگاه تهران رتبه‌های ممتاز در رشته اقتصاد از دانشگاه وایومینگ آمریکا با ارائه رساله‌ای تحت عنوان «کالاهای بادوام، سرمایه‌گذاری و تعاونی‌های اعتبار خانوادگی در چارچوب مکتب اسلام» موفق به اخذ دکترای اقتصاد از دانشگاه تگزاس گردید. از جمله زمینه‌های تخصصی این استاد دانشگاه، تئوری اقتصاد خرد، اقتصادسنجی، آمار، اقتصاد منابع انسانی و اقتصاد اسلامی است.

استاد نوتونچیان طی سالهای ۱۹۶۴ تا ۱۹۶۹ در بخش حسابداری شرکت نفت پان آمریکا ایران و از سالهای ۱۹۷۰ تا ۱۹۸۹ در سمتهای معاون پژوهشی دانشگاه «وایومینگ»، معاون پژوهشی و آموزشی دانشگاه «ای اندام» تگزاس، استادیار اقتصاد دانشگاه ایالتی آیالاجیان، استادیار دانشگاه الزهرا (س)، معاون امور بین‌الملل وزارت امور اقتصادی و دارایی، عضو شورای پول و اعتبار، عضو کمیته قانونگذاری آزاد و ریاست بخش علوم اقتصاد اجتماعی دانشگاه الزهرا (س) مشغول فعالیت بوده است. از وی تاکنون ۳ عنوان کتاب با نامهای «تئوری تقاضا و تحلیل‌های اقتصادی مرکز خدمات فنی»، «اقتصاد پول و بانکداری مؤسسه تحقیق بانکداری» و «بررسی تطبیقی اقتصاد پولی و بانکی در نظامهای سرمایه‌داری و اسلامی» به چاپ رسیده است. دکتر نوتونچیان افزون بر این، طی سالهای خدمت خود بر ۲۶ رساله کارشناسی ارشد و دکترای نظارت داشته است.

موضوع سخنرانی من «مسئله تعاون از دیدگاه اسلامی و مبانی نظری آن» است. من معتقدم مسئله تعاون و اسلام را نباید جدا از یکدیگر مورد بررسی قرار دهیم و در نهایت شما نیز متوجه خواهید شد که چرا نباید این تفکیک را قایل شویم. بسیاری از پدیده‌هایی که غرب به صورت یک دستاورد جدید به جهان معرفی نموده به صورتی سنتی از دیرباز در کشورهای دیگر به ویژه کشور ما وجود داشته است. از این جمله است اشکال مختلف فعالیت‌های اقتصادی مشارکتی و

تعاونی، بنابراین اگر پیدایش تعاون را منحصرأ به غرب منسوب کنیم کمی بی‌انصافی کرده‌ایم، ولی با کمی وقت درمی‌یابیم که دستورات مربوط به مشارکت اقتصادی و تعاونی، هزار و چهارصد سال پیش توسط اسلام صادر شده است.

در سال ۱۹۳۶ یک کشیش ژاپنی در آمریکا شروع به تبلیغات برای ترویج تعاونی‌ها کرد و شعارش این بود که: «تعاونی‌ها پایه‌های اساسی برای تحقق صلح هستند. آنها حامل پیام عشق در عمل

هستند چه ما دوست داشته باشیم و چه نداشته باشیم راه دیگری جز تعاون نداریم.»

رهیافت مطالعه اضداد یک پدیده برای فهم خصوصیات آن پدیده ره یافتی است که عمدتاً در فقه استفاده می‌شود و من فکر کردم که از این ره یافت می‌توان در اینجا استفاد نمود. یعنی با نقد و مطالعه سیستم سرمایه‌داری اولین خصوصیت بنیادی که مشاهده می‌شود ماهیت فردگرایی این سیستم است. این فردگرایی در محورهایی است که اشاره

افراد طوری تربیت می‌شوند که فقط به امور داخلی خود توجه می‌کنند و به مثبت بودن نتایج عملکردشان در خارج از حوزه فعالیتشان هیچ توجهی ندارند. ولی در مورد تعاون می‌توان گفت که درست عکس این خصلت وجود دارد اگرچه انسانها قاعداً در مسیر فطرت حرکت می‌کنند ولی دلایلی نیز وجود دارد که انسانها را از حرکت در این مسیر باز داشته و از حالت انسانی بودن عملاً دور می‌سازند.

علی‌رغم اینکه در طول تاریخ برای پیاده کردن اصول سرمایه‌داری

هیچ محدودیتی وجود نداشته است ولی به مرور، انسانها در بطن این نظام در پی فطرت خویش رفته و به اصول انسانی متمایل شده‌اند. من اگر به شما بگویم که افراد در جوامع سرمایه‌داری به ارزشها و تأکیدی متمایل شده‌اند که اسلام هزار و چهارصد سال پیش عمل به آنها را سفارش کرده است، سخنی به اغراق نگفته‌ام. وقتی بانک مرکزی انگلستان در زمینه بانکداری اسلامی سمینار بین‌المللی ترتیب می‌دهد، هیچ دلیلی ندارد بجز اینکه معضلات و مشکلات نظام اقتصادی خود را حل کنند. این خصیصه‌ای است که در کل بشریت وجود دارد، نظامهای اقتصادی دیگر نیز به طور مداوم در

جستجوی اصلاح و رفع عیوب نظامهای خود بوده و هر دم بیشتر به اصول فطرت بشری نزدیک می‌شوند. نظریه پردازان غرب اعتراف کرده‌اند که نظام بازار دچار شکست می‌گردد. دلایل آن نیز به گونه‌ای است که اکنون به اختصار عرض خواهم کرد. وجود آثار خارجی یا Externality با شکل گرفتن در جامعه غرب باعث

مرکزی انگلستان طی مقاله‌ای مورد انتقاد قرار دادم و توضیح دادم که حرف پروفیسور "فریدمن" در حقیقت فرار از واقعیت است!

موضوع دیگری که بالاخص در رساله دکترای من نیز آمده است، توابع مطلوبیت افراد در جامعه سرمایه‌داری است. این توابع از هم مستقل هستند. در جامعه سرمایه‌داری براساس دیاگرام "ون" متوجه می‌شویم که دوایر خارج از یکدیگر قرار گرفته و هیچ محدوده متحدی ندارند. اصل چهاردیواری اختیاری در نظام

خواهم کرد. مسئله مالکیت خصوصی در اقتصاد سرمایه‌داری بحثی است، محدود و یکی از اصول این سیستم است. سیستم بانکی براساس وام است. وام‌دهنده مالکیت خودش را از وام ساقط می‌کند و هر اتفاقی که برای وام‌گیرنده پیش آید مسؤولیت آن به عهده وام‌دهنده نخواهد بود.

مکانیزم بازار و عدم دخالت دولت یکی دیگر از خصلت‌های این سیستم است. آقای پروفیسور "فریدمن" که برنده جایزه نوبل هم شده است، پیشنهاد داده است که بانکهای مرکزی کلاً

برچیده شوند. به عبارت دیگر دولت کوچکترین نظارتی بر مکانیزم پولی و مالی نداشته باشد. این مطلب در روزنامه همشهری نیز چاپ شد. همین فرد چندی پیش نیز مطلبی گفت به این مضمون که: نرخ ذخیره قانونی بانکها به ۱۰۰٪ برسد تا وضعیت اقتصادی تثبیت شود. هنگامی که این دو مطلب را با هم مقایسه می‌کنیم متوجه می‌شویم چالشهای سیستم سرمایه‌داری به قدری شدید و حاد شده است که اقتصاددانان تاب تحمل و مقاومت در رویارویی با آنها را ندارند و نتیجتاً یک چنین پیشنهاد عجیبی می‌دهند. درست مانند اینکه کسی قدرت بهبود یک بیمار را نداشته باشد و در نهایت با بی‌حوصلگی بگوید با یک تیر خلاصش کنید. آقای

فریدمن به عنوان یکی از نظریه‌پردازان بزرگ و قوی سیستم اقتصاد سرمایه‌داری منحل شدن بانک مرکزی را پیشنهاد می‌کند. طبیعی است هنگامی که ذخیره قانونی به ۱۰۰٪ برسد دیگر بانک مفهومی نخواهد داشت و صرفاً یک مؤسسه برای نگهداری امانات خواهد بود. من این موضوع را در سمینار بانک

تعاون در جهان و در اقتصاد جایگاه تازه‌ای پیدا کرده است. بدین معنی که در اقتصاد جهان اکنون مفهوم جدیدی ارائه شده است، تحت عنوان Social Capital و یا سرمایه اجتماعی. سرمایه اجتماعی عبارت است از شبکه نامرئی و غیررسمی از روابط متقابل بین انسانها در یک جامعه.

اقتصاد سرمایه‌داری رعایت می‌شود و هرکس در حال ارتقاء فعالیت‌های خود به هر قیمتی است. بدون اینکه به وضعیت کلی جامعه توجه داشته باشد. رفاه اجتماعی در این سیستم به صورت حاصل جمع فعالیت‌های افراد تعریف می‌شود. این سیستمی است که آثار خارجی یا Externality در آن وجود ندارد. یعنی

خواهد شد که نظام عرضه و تقاضا بهم بخورد. در حقیقت هزینه اجتماعی (Social Cost) و فایده اجتماعی (Social Benefit) که در جامعه سرمایه‌داری جایگاهی ندارد مورد توجه قرار خواهد گرفت که این باعث به هم خوردن نظام بی‌ملاحظه بازار خواهد گردید. کالاهای عمومی یکی دیگر از دلایل این شکست است. اگر کالای عمومی وجود داشته باشد یعنی کالاها نزد مصرف‌کنندگان از عمومیت بیشتری برخوردار باشند دخالت دولتها در این زمینه محرز خواهد شد. یکی دیگر از دلایل بازدهی فزاینده نسبت به مقیاس است. هنگامی که وجود داشته باشد بازار ناکارآمد خواهد بود. خلاصه اینکه در جامعه‌ای مانند جامعه آمریکا که سبیل سرمایه‌داری است و هیچ مانع و رادعی در مقابل تحقق اهداف سیستم سرمایه‌داری وجود ندارد، جامعه هر دم با مشکلات بیشتری روبرو شده و دولت نیز مجبور است هر دم دخالت خود را بیشتر و بیشتر نماید.

آدام اسمیت هرچند که یک فلیسوف اخلاقی بود ولی به این نتیجه رسیده بود که بزرگترین محرک فعالیت‌های اقتصادی اجتماعی افراد همان نفع شخصی است ولی در عمل می‌بینیم که افراد نسبت به هم سمپاتی و همدلی دارند. مؤسسات عام‌المنفعه‌ای در آمریکا هست به این دلیل که مردم آنها را به وجود آورده‌اند و ضرورت ایجاد آنها را احساس نموده‌اند. ملاحظه دولت در پرداخت سوسیدها کاملاً مشهود است کمک‌های قابل توجهی برای افراد کهنسال و تحقیقات علمی و غیره می‌شود. اینها همه به دلیل وجود ملاحظاتی غیر از نیازهای شخصی هستند. طبق فرمول اقتصاد خرد مصرف کل (C بزرگ) باید با مجموع Cهای کوچک که نماینده میزان مصرف هر واحد مصرف‌کننده است برابر باشد ولی ما می‌بینیم که در جامعه سرمایه‌داری C بزرگ یعنی مصرف کل از مجموع مصارف واحدهای مصرف‌کننده بزرگتر است. این به دلیل تأثیرپذیری انسانها از یکدیگر است و مد یکی از نمادهای این تأثیرپذیری است. تسلیفات که با

میلیاردها دلار هزینه انجام می‌شود اگر در ابتدا صرفاً جهت اطلاع‌رسانی بوده است امروز دیگر فقط به این منظور نیست. حتی تشکیل شرکتهای سهامی در غرب نمونه‌ای از این همدلی و توجه انسانها به یکدیگر است. بدین شکل که تعدادی سرمایه‌گذاری نموده و به دیگران نیز می‌گویند شما هم بیایید و در سرمایه‌گذاری و سود آن شریک شوید.

کتابی توسط پرفسور "وایتزمن" (Weitzman) چاپ شد تحت عنوان "The Share Economy" یا اقتصاد شراکتی که در ایران نیز ترجمه شده است. او در کتابش به غلبه بر رکود تورم اشاره می‌کند و می‌گوید اگر ما نظام پرداخت سود را اصلاح نموده یا سهم شدن کارگران در واحدهای تولیدی آمریکا را مورد توجه قرار دهیم، جامعه هرگز دچار رکود تورمی نخواهد شد. با توجه به این نظریه آقای وایتزمن چند نکته روشن می‌شود.

۱- ایشان پذیرفته است که جامعه سرمایه‌داری محکوم به داشتن نوسانهای اقتصادی است که پیچیده‌ترین آن رکود تورمی است.

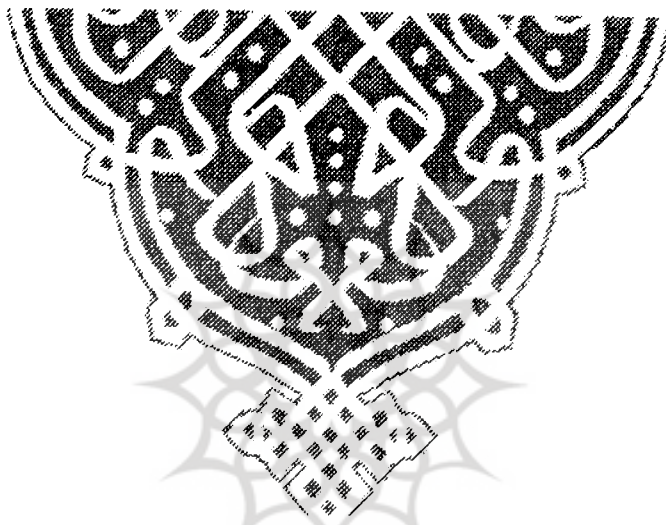
۲- بر این مشکل می‌توان از طریق مشارکت غلبه کرد.

البته به نظر می‌رسد که ایشان نکته‌ای را از قلم انداخته است و آن همان نظام ربوی است که در جامعه وجود دارد. در چارچوب نظام اقتصادی، مبتنی بر ربا و سفته‌بازی حتی اگر مشارکت رواج یابد باز هم بسیاری از مشکلات به قوت خود باقی خواهد ماند. بیش از بیست سال که است که مسؤلیت اجتماعی در کتابها و مواد درسی دانشگاهها مطرح شده است. مسؤلیت اجتماعی به هیچ عنوان تا قبل از آن معنی نداشت، اخلاق نیز همینطور. بحث عدالت و کارایی نیز که از مسایل پیچیده اقتصادی هستند مورد توجه غرب قرار گرفته است. افرادی مانند پروفیسور "فولکل" از دانشگاه "هاروارد" به قدری در زمینه حقوق اسلامی کار کرده‌اند که در همه محافل علمی مشهورند. تعاونی به هیچ‌وجه در سیستم سرمایه‌داری جایگاهی ندارد ولی می‌بینیم که اینهمه کار بر روی مبانی آن در چنین سیستمی

شده است و اگر ما پرده غفلتی که چشمان ما را گرفته است از روی دستورات اسلامی کنار بزنیم می‌بینیم که تجربه‌ای که به قیمت‌های گزاف در سیستم سرمایه‌داری به دست متفکران آن رسیده است از ۱۴۰۰ سال پیش در اختیار ما قرار داشته است. من به این نتیجه رسیده‌ام که هدف اقتصاد اسلامی عبارت بوده است از به حداکثر رسانیدن آثار خارجی مثبت و به حداقل رساندن آثار خارجی منفی و از این طریق تحقق عدالت اجتماعی محقق می‌شود، عبارت کوتاه قرآنی «انما المؤمنون اخوه» نمونه‌ای بارز از این عدالت است، آنچه که ما می‌توانیم درباره این عبارت بگوییم این است که طبق این عبارت توابع مسؤلیت افراد نسبت به یکدیگر تأثیر متقابل دارند یعنی دوایر دیاگرام "ون" برخلاف جامعه سرمایه‌داری که دوایر خارج از یکدیگر هستند در اقتصاد اسلامی به صورت دوایر متداخل در می‌آیند. یعنی به جای اینکه به کشورهای دیگر لشکرکشی کرده و با جنگ‌افروزی ثروت آنها را چپاول کنیم می‌توان با توزیع عادلانه درآمد بین خانواده‌ها رفاه اجتماعی را در جامعه اسلامی بالا ببریم. در حالیکه در جامعه سرمایه‌داری این توزیع عادلانه درآمد به واسطه ماهیت و خصلت نظام اقتصاد سرمایه‌داری ممکن نیست و بهینه "پارتو" در این نظام بدست نمی‌آید. تا چندی قبل از اینکه کتاب پروفیسور "ت" در مورد (Welfare of Economics) چاپ شود اقتصاددانان معتقد بودند که بهینه پارتو با وجود آثار خارجی Externality می‌تواند به بهینه‌ای خیلی بهتر از بهینه "پارتو" دست یابد که این بهینه را می‌توان بهینه اسلامی Isalmic Optimality نامید. این بهینه با یک حرکت ساده یعنی با گسترش دایره توجه و در برگرفتن سایر اعضا جامعه می‌تواند رفاه اجتماعی و عدالت اجتماعی را برای مردم به ارمغان بیاورد. پس اگر بخواهیم براساس اصل مطلوبیت این موضوع را توضیح دهیم می‌توان گفت مطلوبیت کل برای دو فرد A و B برابر است با حاصل جمع مطلوبیت خانواده B و A به علاوه آنچه که در اشتراک این دو وجود دارد. با این تفسیر به وضوح

متقابل بین انسانها در یک جامعه. زمانی اقتصاددانان می‌گفتند آنچه که برای رشد و توسعه جامعه مهم است سرمایه فیزیکی است. بعد از دهه ۱۹۵۰ عامل دیگری را تحت عنوان سرمایه انسانی "Human Capital" مطرح کردند. سرمایه اجتماعی نیز اکنون حدود ۷ با ۸ سال است که مطرح شده است. اهمیت این سرمایه اگر بیشتر از سرمایه فیزیکی (مادی) نباشد کمتر از آن هم نیست. در صدر اسلام، هم زمان حضرت رسول (ص) و هم در زمان حضرت امیر (ع) تأکیدات این دو بزرگوار برای تشکیل سرمایه اجتماعی بسوده است. سرمایه انسانی را با تعلیم و تربیت به وجود آوردند و پس از آن اقدام به تشکیل سرمایه اجتماعی کردند. فاکتورهای سرمایه اجتماعی عبارتند از: اخلاق، مسئولیت‌پذیری، وجدان‌کاری، احترام به دیگران، مسئله اخلاق این نیست که جلوی پدرمان سیگار نکشیم یا امثال آن، بلکه خیلی فراتر از آن می‌باشد. در جهان فعلی کلیه انقلاب صنعتی به دست فراموشی سپرده شده باید اکنون بار دیگر مورد توجه قرار دهیم. حضرت رسول (ص) پس از مهاجرت از مکه به مدینه بین مهاجرین و انصار عقد اخوت بستند تا مهاجرین که بدون هیچ بضاعتی صرفاً به عشق حضرت به مدینه مهاجرت کرده بودند از امکانات اقتصادی انصار استفاده نموده و توسط آنها به کارگمارده شوند. نهایتاً مهاجرین صاحب امکانات زندگی شدند. این تحول بزرگ، حاصل ایجاد سرمایه اجتماعی بود که پیامبر اکرم (ص) ایجاد نمودند. متأسفانه شاخصهایی که در

با هم نخواهد داشت و فقط با هم جمع می‌شوند. ولی اگر فرهنگ غنی اسلامی را که همان فرهنگ تعاون است، پیاده کنیم، بهترین بهینه را به دست خواهیم آورد. این کار برعهده وزارت تعاون و بالاخص این معاونت (معاونت تحقیقات، آموزش و ترویج) می‌باشد. در هر صورت زمینه فرهنگی و دینی کاملاً وجود دارد و وزارت تعاون وظیفه‌ای بسیار سنگین در ایجاد بستر مناسب برای تعاونی‌های تولیدی و غیره دارد. وزارت تعاون یک وزارتخانه جدید و منحصر به فرد است

تعاونی به هیچ‌وجه در سیستم سرمایه‌داری جایگاهی ندارد ولی می‌بینیم که اینهمه کار بر روی مبانی آن در چنین سیستمی شده است و اگر ما پرده غفلتی که چشمان ما را گرفته است از روی دستورات اسلامی کنار بزنیم می‌بینیم که تجربیاتی که به قیمت‌های گزاف در سیستم سرمایه‌داری به دست متفکران آن رسیده است از ۱۴۰۰ سال پیش در اختیار ما قرار داشته است.

که بایستی مفاهیم اقتصاد تعاونی در مکتب ما را دقیقاً پیاده نماید. تعاون در جهان و در اقتصاد جایگاه تازه‌ای پیدا کرده است. بدین معنی که در اقتصاد جهان اکنون مفهوم جدیدی ارائه شده است، تحت عنوان Social Capital یا سرمایه اجتماعی. سرمایه اجتماعی عبارت است از شبکه نامرئی و غیررسمی از روابط

می‌بینیم که بهینه‌تری بدست می‌آید. یعنی مطلوبیت کل A به علاوه مطلوبیت کل B به علاوه اشتراک مطلوبیت‌های این دو. به نظر من تعاون اعم از فرد است. جامعه اسلامی یک جامعه تعاونی است. زیرا تمام دستورات نظام آن براساس همکاری و همفکری صادر شده است. البته تعاونی‌های مصرف از قبل از انقلاب هم بوده‌اند و اکنون هم فعال هستند ولی آنچه که مدنظر من در این بحث است تعاونی‌های تولیدی هستند. با توجه به آنچه که در اصل توابع مطلوبیت پیوسته توضیح داده شد چگونه می‌توان این تعاونی‌ها را به رشد و شکوفایی رسانید و تولیدات آنها را بالا برد. رسیدن به این رشد نیازمند فرهنگ بالا و متعالی است که خوشبختانه مردم این فرهنگ را دارند. در کتاب من که تحت عنوان پول و بانکداری اسلامی و مقایسه آن با نظام سرمایه‌داری است اشاره کرده‌ام که چگونه تعاونی‌ها را می‌توان مورد توجه قرار داد. مثلاً دو بنگاه تولیدی A و B را در نظر بگیریم تعاون یعنی همکاری این دو از نظر اقتصادی یعنی حاصل ضرب این دو به طوریکه حاصل $B \times A$ بزرگتر از حاصل $B+A$ خواهد بود. البته بدیهی است در صورتی که در مسیر حرکت همکارانه این بنگاه‌های تولیدی صنایع تراشی شود آنها $B \times A$ کوچکتر از $B+A$ خواهد بود. متأسفانه در برخی

موارد ما آن دقت و توجه لازم را نداریم. زیرا بسیاری از کارهای ما فردی است. چرا؟ زیرا فکر می‌کنیم در صورتی که بخواهیم با کسان دیگر همکاری کنیم، به احتمال قوی در همکاری‌های ما ضعف و مشکل ایجاد خواهد شد و نتیجتاً اگر هرکس بخواهد خودش کار خود را انجام دهد، توابع مطلوبیت افراد، هیچ اشتراکی

زمینه سرمایه اجتماعی توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی اندازه گیری شده است زیاد دلگرم کننده نیستند. من در کلاس اقتصاد بارها به دانشجویانم گفته‌ام که خوب دقت کنید وسایل اتومبیل و کارشناسان ساخت آن همه از خارج وارد می‌شوند و با مواد اولیه در کشورمان ساخته می‌شوند ولی محصول تولید شده قابل مقایسه با محصولی که در فرنگ با همین وسایل تولید می‌شود نیست! چرا باید اینگونه باشد؟ لذا ما همواره دنبال این هستیم که محصولات ساخت انگلیس، آلمان و غیره را پیدا کنیم چرا؟ من دلیل همه اینها را در ضعف سرمایه اجتماعی می‌بینم. غرب در زمینه سرمایه اجتماعی بسیار کار کرده است. در حالیکه دستورات مربوط به سرمایه اجتماعی به ۱۴۰۰ سال پیش توسط مکتب اسلام به بشر ارزانی شده است. غفلت ما باعث شده است که این سرمایه را بدست نیاوریم. سرمایه اجتماعی هم سرمایه فرد حساب می‌شود و هم سرمایه کل جامعه. این شاخص یعنی سرمایه اجتماعی می‌تواند به مانند GDP، GNP و غیره یک شاخص مهم برای تعیین میزان توسعه و حتی یک جامعه باشد. بانک جهانی اخیراً در گزارشات تحلیلی خود به این نتیجه رسیده است که اصولاً یکی از عوامل مؤثر در GDP همان سرمایه اجتماعی است. در اینجا باید بگویم که به نظر بنده زیباترین جلوه سرمایه اجتماعی در تعاون نمود پیدا می‌کند. زیرا که می‌تواند انبار فضایل انسانی را به روانه تبدیل بکند. این دو واژه انبار (Stock) و روانه (Flow) مفاهیمی هستند که اغلب دانشجویان در فهم و تمایز آنها مشکل دارند. آنچه که ما به عنوان آموزه یاد می‌گیریم انبار و هنگامی که از حقیقت آنها آگاه شده و در سطح اجتماعی نمود می‌یابد آن را روانه می‌گوییم. روانه به واسطه جریانی که دارد پیوسته از سکون به سمت حرکت است. انسانها کلاً می‌توانند به سه دسته تقسیم شوند. دسته‌ای بازده فرایند به مقیاس دارند، دسته دیگر بازده کاهنده و دسته دیگر هم بازده ثابت دارند. ما هر سه گروه را در هر جامعه می‌توانیم ببینیم ولی تعاون با

خصیلت تبدیلی خود در زمینه انبار به روانه می‌تواند بیشترین بازدهی را از آحاد جامعه بدست دهد. برای خود من هم همیشه سؤال بود که چرا تعاونها در غرب رشد شرکت‌های سهامی را ندارند. پاسخ این است که اولاً تعاون و همستگی یک مسئله مجرد و انتزاعی نیست.

زیرا هم باید در داخل تعاونها و در خارج از آنها بستر این همکاری وجود داشته باشد. تعاونی نمی‌تواند در تشکیلاتی که سرمایه اجتماعی وجود ندارد ایجاد شده و موفق شود. بایستی بسترسازی شده و موانع رفع شود ولی عمدتاً مشکل عمده همان نبود سرمایه اجتماعی است. البته یک عامل دیگر نیز دخیل است که ما اقتصاددانان به آن حساس هستیم و آن اینکه در یک تعاونی تولیدی اگر هر فرد صاحب یک رأی باشد آیا عقلانی است که فرد بیش از یک سهم بخرد؟ پاسخ این است: نه و عقلانی نیست. ولی ایجاد جو مناسب برای تحقق سرمایه اجتماعی در این باره مهم است و وظیفه وزارت تعاون در این زمینه بسیار مهم می‌باشد.

سوالات

● پرسش: سناریوهای اقتصادی خصوصی‌سازی و جهانی‌سازی، با چه اهدافی آغاز شده است و با توجه به تغییر نگرشی که در زمینه نظام سرمایه‌داری فرمودید سرنوشت این سناریوها چه خواهد شد. و چگونه است که کشور ما بدون هیچ‌گونه ملاحظات اجتماعی و انسانی این سناریوها را تقلید می‌کند و راه نجات اقتصاد کشور را در تقلید از اینگونه برنامه‌ها می‌داند نظر شما چیست؟ آیا تعاونی‌سازی برای کشور ما مناسب‌تر از خصوصی‌سازی نمی‌باشد؟

■ پاسخ: به نظر می‌رسد که جهانی شدن، همانند ایجاد یک تعاونی در سطح جهانی است. این تعبیر من از قضیه است باید دید اولاً چه کسانی جهانی شدن را مطرح نموده‌اند؟ کشورهای سرمایه‌داری جهان اول پیشگام این قضیه بوده‌اند. پس از سال ۱۲۹۰ که به نفت دست پیدا کردیم مملکت ما واقعاً مانند یک معتاد شده است. کشور ما قبل از ورود به

تجارت جهانی باید از این اعتیاد که همان نفت است آزاد گردد. نرمش کند به مانند یک ورزشکار با همترازهای خود کشتی بگیرد و پس از اینکه آمادگی لازم را کسب کرد به حریفان بزرگتر ببیند.

لااقل آن را برای تعاونها اجرا کنیم که در این صورت کمک بسیار بزرگی محسوب شده و موجب تقویت کمی و کیفی تعاونها خواهد بود. مشکل عمده این است که خود قانون به عنوان بالاترین ابزار نظارت اجتماعی اقتصاد اجرا نمی‌گردد. تا زمانی که قانون به وسیله جسلوه‌های مختلف اقتصادی به مردم اطلاع‌رسانی و نهادینه نشده باشد قانون محترم نبوده و لذا هرگز در جامعه جاری نخواهد شد. حتی در کشور آمریکا ما می‌بینیم که متن قانون بر روی اسکناس درج شده مثلاً بر روی آن نوشته شده است In God We Trust یعنی ما به خدا اعتقاد داریم. در حالی که ما که انقلاب اسلامی با این عظمت را به پیروزی رساندیم چنین حرکت فرهنگی بر روی اسکناسهایمان انجام ندادیم. اسکناسهای ما در رابطه با نهادینه‌سازی توانین اسلامی در اذهان عمومی هیچ پیامی ندارند!

● پرسش: سرمایه‌های اجتماعی چیست و عوامل تشکیل آن کدام است؟

■ پاسخ: همانطوری که گفتیم سرمایه اجتماعی عبارتست از شبکه نامرئی از روابط افراد با یکدیگر در جامعه. مؤلفه‌های آن عبارتست از اخلاق، احترام اجتماعی، مسؤولیت‌پذیری و نظایر آن. در جامعه ما متأسفانه این سرمایه اجتماعی بیشتر به بدهی اجتماعی تبدیل شده است تا سرمایه اجتماعی مثلاً ما هنگامی که می‌خواهیم از یک در عبور کنیم چندین بار به یکدیگر تعارف می‌کنیم ولی هنگام رانندگی هیچ احترامی برای حقوق دیگران قائل نیستیم! این سرمایه اجتماعی نیست بلکه بدهی اجتماعی است و بایستی روح آن در انسانها ایجاد شود. در آن صورت است که می‌توانیم در مقابل حریفان اقتصادی بزرگی مانند انگلیس، آلمان و غیره مقاومت نمائیم وگرنه همین حالا با چه بضاعتی می‌خواهیم وارد تجارت

نیازهای خود، با همکاری و مشارکت همدیگر "منابع" خود را غنی‌تر سازند. غنی ساختن منابع هنگامی میسر خواهد شد که هر سازمان تعاونی خود را متصل به یک زنجیره و شبکه ارتباطی گسترده‌تر و وسیع‌تر کند. در چنین شبکه‌ای، گردش اطلاعات، تأمین نیازها و مبادلات اقتصادی روانتر، سریعتر و اقتصادی‌تر خواهد بود.

اتحادیه بین‌المللی تعاون، ارتباط و همکاری مابین سازمانهای تعاونی را تحت عنوان "تعاون در تعاونها" در اصول جهانی تعاون توصیه کرده است. برپایه این اصل، سازمانهای تعاونی باید سعی کنند که ضمن بهره‌برداری از مزایای روابط اقتصادی و حفظ استقلال، مالکیت و منابع اعضای خود، از امکانات و منابع گسترده‌تر و بزرگ بهره‌مند شوند.

اتحادیه بین‌المللی تعاون به سازمانهای تعاونی توصیه می‌کند برای فراهم ساختن زمینه‌های سرمایه‌گذاری مشترک تجاری مبادرت ورزند. لازم است که آنها برای بقا و توسعه خود، داد و ستدهای اقتصادی مابین خود را گسترش دهند. در این مسیر، از همکاری و همیاری با هم دریغ نوزند. همگام با علایق و نیازها عمل کنند و برای ارتقاء و افزایش توان اقتصادی، با هم متحد، هماهنگ و دارای فعالیت مشترک باشند.

مزیت اتحاد و همکاری تعاونیها

ارتباط و اتحاد تعاونیها با یکدیگر مزیت‌های فراوانی دارد که برخی از آنها به شرح زیر است:

- رشد و توسعه پندار و کردار برای همکاری متقابل و متعامل تعاونیها در سطوح ملی و بین‌المللی

- نیل به اتحاد سازنده در راستای تأمین

هرچه سریعتر و اقتصادی‌تر اعضا

- فراهم شدن بستر همکاری و اشتراک

مساعی در ابعاد مختلف اقتصادی در سطوح مختلف

- خودیاری و همیاری تعاونیها، آنها را

برای تعیین سرنوشت خود و پاسخگویی

به درخواست اعضا کمک خواهد کرد.

- اصل انصاف و عدالت در عرصه‌های

اقتصاد ملی و بین‌المللی تحقق خواهد

اتحادیه تعاونی: نماد تعاون در تعاونیها

○ مهندس محمدرضا عباسی

مقدمه

"همکاری" تبلور و نتیجه رویکرد "ارتباط" است. ارتباط نیز رویکردی از "زندگی اجتماعی" است. اگر ارتباط در جنبه‌های مختلف زندگی رخت بر بندد، انسانها در "زمان" و "مکان" محبوس خواهند شد و فرایند "عمر" و "رشد" برای آنان میرا و رو به انحطاط و نیستی خواهد گذاشت. این امر در مورد "سازمانها" نیز مصداق دارد. چنانچه یک سازمان با دیگر سازمانهای فعال در جامعه، ارتباط، همکاری و مناسبات فنی، علمی و اقتصادی داشته باشد، آهنگ رشد، توسعه و بالندگی آن شتابان‌تر و فزاینده‌تر خواهد شد.

با این وصف، همه سازمانها و از جمله سازمانهای تعاونی باید به امر ارتباطات توجه خاص نشان دهند. زیرا، یکی از اساسی‌ترین عوامل پیشرفت و توسعه سازمانهای تعاونی نیز ارتباط مؤثر و پویا با دیگر سازمانها و از جمله سازمانهای تعاونی (شرکت، اتحادیه، صندوق تعاون،

اتاق تعاون و...) است.

روشن است که شرکتهای تعاونی به همان اندازه که به خود متکی هستند، به دیگران نیز نیاز دارند. اساساً، از جنبه "شناخت‌شناسی" تعاون به مفهوم فعالیت مشترک و نوام انسانها و نیز تنظیم امور اقتصادی خود برپایه علایق مشترک است. بر این باور، زبان مشترک تعاونیها، یک زبان اقتصادی مشترک است که "اقتصاد تعاونی" نام دارد.

شرکتهای تعاونی باید سعی کنند که در سطوح ملی و منطقه‌ای و بین‌المللی، بدون هیچگونه برتری طلبی، با هم ارتباط و همکاری داشته باشند و امور اقتصادی خود را به نحوی مؤثر و گسترده‌تر توسعه بخشند و خود را اعضای یک سازمان و اتحادیه بزرگ اقتصاد تعاونی بپندارند.

ارتباط تعاونیها و اتحادیه

بین‌المللی تعاون

ارتباط بین تعاونیها هنگامی پویاتر خواهد شد که ضمن برآورده ساختن

یافت.

- توسعه همبستگی مابین تعاونیها برای تشکیل جبهه متحد اقتصاد تعاونی در سطوح ملی و بین‌المللی میسر خواهد شد. با این اوصاف، اتحاد و همکاری تعاونیها با یکدیگر موجب می‌شود که اصول تعاون به اجرا درآید و این یک پیروزی درخشان برای بخش تعاون خواهد بود. در حال حاضر تفاوتی بین میزان رشد و توسعه در تعاونیها مشاهده می‌شود. گاهی دیده می‌شود که برخی تعاونیها به دلایل مختلف، با مشکل و حتی شکست روبرو هستند. این در حالی است که اگر با یکدیگر متحد بوده و همکاری داشته باشند، به دلیل مناسبات بوجود آمده، بخش مهمی از مشکلات مزبور حل و فصل خواهد شد.

اتحادیه‌های تعاونی

این ادعای درستی است که بگوئیم در عصر حاضر "تعاونی" یک جبهه اقتصادی مؤثر در تحقق توسعه اقتصادی است. اما هنگامی صحت آن به اثبات خواهد رسید که نهضت تعاون در سطوح ملی و بین‌المللی، درون خود را با رعایت اصول، فلسفه و قواعد جهانی تعاون به مفهوم واقعی آراسته کند. زیرا، اقتصاد تعاونی رنجور و غیروفادار به اصول و قواعد مزبور، راه را بر توسعه و پیشرفت خواهد بست. اتحاد و همکاری تعاونیها با یکدیگر یکی از این اصول لازم‌الرعایه برای همه تعاونیها می‌باشد. بر این باور، شرکتهای تعاونی در سراسر کشور (و جهان) باید دست به دست هم دهند و از طریق اتحاد و همکاری، همسویی، هماهنگی و ساماندهی مناسب امور مشترک برای نیل به هدفهای مشترک منطبق با آرمانهای نهضت تعاونی بکشند.

یکی از راهکارهای پذیرفته شده نیز توصیه شده از سوی نهضت تعاونی، تشکیل اتحادیه‌های تعاونی است. اتحادیه‌های تعاونی در واقع محصول اتحاد و همکاری شرکتهای تعاونی با موضوع ممنوعیت مشترک در یک منطقه جغرافیایی خاص است. لذا طریق تشکیل و گسترش اتحادیه‌ها، شرکتهای تعاونی

تحت پوشش یک سازمان با کارایی بیشتر، مدیریت علمی‌تر، منابع گسترده‌تر و دسترسی به بازارهای وسیعتر قرار خواهند گرفت. در نتیجه اثربخشی و کارایی آنها در فعالیتهای اقتصادی به نحو چشمگیری افزایش خواهد یافت.

اتحادیه‌های تعاونی از جمله نهادهای مطلوب و ارزشمند اقتصاد تعاونی محسوب می‌شوند که با عملکرد توسعه‌گرایانه خود، می‌توانند به شرکتهای تعاونی برای ایفای مؤثر نقش اقتصادی کمک‌های شایانی کنند. بنابراین تشکیل، گسترش و حمایت از اتحادیه‌های تعاونی، به دلیل وجود وضعیت پیچیده اقتصادی در جهان امروز یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر است که باید دولتها و تعاونیها در این راه بیش از پیش تلاش کنند.

ویژگیهای اتحادیه‌های تعاونی

در نظام سرمایه‌داری، شرکتهای مؤسسات اقتصادی اعم از شرکتهای تولیدی، بازرگانی، خدماتی و... برای تقویت و توسعه فعالیتهای، تأمین سرمایه کافی، برخورداری از مدیریت کلان و مؤثر، گسترش فعالیتهای در فراسوی مرزهای ملی، دسترسی به بازرگانی اقتصادی، بهره‌وری بالا و تجارت بین‌المللی، برخورداری حمایت و پشتیبانی مؤثر و بسیاری اهداف دیگر کوشش می‌کنند که با همدیگر متحد و یکپارچه شوند و از وحدت رویه یکسانی پیروی کنند. نتیجه این امر، پیدایش شرکت یا سازمانهای بزرگ در عرصه اقتصادی ملی و بین‌المللی است.

مجموعه شرکتهایی که با یکدیگر به وحدت عمل می‌رسند در قالب یک چارچوب مشخص که عمدتاً سیاستها، استراتژی، اهداف و سمت‌گیری و موضع‌گیری اقتصاد مشترک، همسو و هماهنگ دارند، انسجام پایدارتری می‌یابند. شرکت یا سازمان مرکزی در واقع تنظیم‌کننده هدفها، برنامه‌ها و نیز راهبردهای بازرگانی و بازاریابی در سطوح ملی و بین‌المللی است. به دیگر سخن، شرکتهای کوچک با یک مدیریت کلان (توسط شرکت مرکزی) اداره می‌شوند.

کارتهای و تراستهای تجاری نمونه‌های بارزی از این اتحاد و انسجام شرکتهای تجاری کوچک در نظام سرمایه‌داری هستند.

در دنیای تعاون نیز وحدت و انسجام شرکتهای تعاونی از قرن نوزدهم آغاز شد و از آن زمان تا کنون، نهضت تعاونی به موازات تشویق و ترغیب شرکتهای تعاونی به گسترش فعالیتهای و نیز تقویت بنیه مالی و توسعه خصلتهای مردمی، آنها را در ابعاد اتحاد، وحدت عمل و پیوستن با یکدیگر و تشکیل یک شرکت مرکزی با نام "اتحادیه تعاونی" مورد تشویق قرار داده است.

اتحادیه‌های تعاونی در واقع محصول وحدت و یکپارچگی گروهی از شرکتهای تعاونی هستند که موضوع فعالیت آنها یکسان است. اتحادیه‌ها موجب می‌شوند که تعاونیهای عضو از مدیریت عملی‌تر، راهبردهای اقتصادی‌تر، سرمایه بیشتر، فعالیتهای متنوع‌تر، گستره فعالیتهای وسیعتر، برنامه‌های جامع‌تر و دستیابی به بازارهای بیشتر در سطوح ملی و بین‌المللی برخوردار شوند و بتوانند منافع اقتصادی اعضای خود را بیش از پیش تأمین و از آن حمایت کنند.

برای تبیین بهتر خصوصیات ساختاری و فعالیتهای اتحادیه‌های تعاونی می‌توان به ساختار و فعالیت شرکتهای تعاونی اشاره کرد. اساساً، شرکتهای تعاونی مولود اتحاد گروهی از مردم می‌باشند. این گروه از مردم به این نتیجه رسیده‌اند که برخی از نیازهای مادی خود را نمی‌توانند بدون کمک دیگران برآورده سازند. از این رو، چاره را در این دیده‌اند که برای حل مشکل و رفع نیازهای مشترک خود با دیگر افراد جامعه متحد شوند و یک شرکت تعاونی ایجاد کنند. بر همین قیاس، اگر این رخداد در سطحی بالاتر و در مقیاس سازمانی مورد توجه قرار گیرد، می‌توان به نیل و ایجاد اتحادیه‌های تعاونی پی برد. در این باره گفتنی است که اگرچه شرکتهای تعاونی در سطوح محدود قادر به تأمین بخشی از نیازهای اقتصادی اعضای خود به نحوی منصفانه و عاقلانه هستند، اما، روشن است که برای تأمین هرچه بهتر و بیشتر نیازها و حوائج

شرکت تعاونی برای اعضاء خود، برای همه شرکتهای تعاونی عضو، یک مرکز وسیع اطمینان و منبع پشتیبانی و حمایتی مؤثر و مفید باشد. از جمله مهمترین مزیت‌های تشکیل و گسترش اتحادیه‌های تعاونی برای شرکتهای تعاونی عضو را می‌توان به شرح ذیل برشمرد:

- با تشکیل اتحادیه، قدرت خرید تعاونیهای عضو به دلیل برخورداری از بودجه و امکانات بیشتر، افزایش خواهد یافت. اتحادیه تعاونی از طریق جذب سرمایه از تعاونیهای عضو و سایر منابع (و حتی دولتها) و نیز برخورداری از مدیریت علمی و کلان برای برقراری ارتباط با مؤسسات و شرکتهای بزرگ تولیدی و تجاری، قادر خواهند بود نیازهای شرکتهای تعاونیهای عضو را به کالا و خدمات به خوبی تأمین کند، این در حالی است که هریک از شرکتهای تعاونی عضو به تنهایی قادر نخواهند بود، حجم انبوهی از کالا و خدمات مورد نیاز اعضای خود را تأمین کنند.

- اتحادیه‌های تعاونی به دلیل داشتن اعتبارات زیاد و برخورداری بودن از بنیه مالی بالا، قادرند در عرصه رقابت با شرکتهای و مؤسسات اقتصادی غیرتعاونی پیروز از میدان خارج شوند. سه عنصر اساسی موفقیت در کشاکش رقابتهای اقتصادی، داشتن سرمایه، امکانات و مدیریت مطلوب است که این هر سه عنصر را اتحادیه‌های تعاونی در اختیار دارند. ضمن آنکه به دلیل داشتن خصلت و ماهیت تعاونی از اقبال عمومی در جامعه نیز بهره‌مند خواهند بود.

- اتحادیه‌ها به دلیل در دست داشتن امکانات و شرایط گسترده و در اختیار داشتن تعاونیهای عضو با پراکنش وسیع جغرافیایی (تا اقصی نقاط کشور) دارای ظرفیت‌ها، تبلیغات و روابط عمومی قوی هستند. همچنین به دلیل دارا بودن مدیریت علمی و منطقی به دانش و تجارب روز و برنامه‌ریزی صحیح و دوراندیش مجهز هستند. از این رو، می‌توانند به مقاصد توسعه اقتصادی نایل شوند و خدمت سزاوارانه‌تری را به اعضای خود روا دارند.

گسترش سازمانها و مؤسسات تحت پوشش تا اقصی نقاط کشور، توان تولید بالا داشتن ابزار و کانالهای توزیع، بهره‌گیری از منابع هنگفت و به ویژه صرف هزینه‌های گزاف برای روابط عمومی و تبلیغات تلاش می‌کنند خود را به مرزهای رشد و توسعه بیشتر، نزدیکتر سازند. در این راه، مسیساتهای طسولانی را پیموده و به موفقیت‌هایی نیز نایل شده‌اند.

اما، نکته مهم این است که این پیشرفت و موفقیت تا چه میزان با منافع مردم و مصرف‌کنندگان هماهنگ است؟ این مسأله‌ای است که دنیای سرمایه‌داری کمتر به آن توجه دارد و در اکثر مواقع صرفاً برای تحصیل سود و منفعت این تلاشهای مضاعف را به کار می‌بندد. بنابراین مردم معمولاً از دید آنان به طور آگاهانه یا ناآگاهانه مخفی مانده و در هر صورت در درجه اهمیت بعدی قرار می‌گیرند که جای تأمل فراوان دارد!

بخش تعاون برای پیروز شدن یا لااقل عدم شکست در این عرصه رقابت، می‌بایست بیش از پیش راهکارهای متعدد، منطقی و مثبتی را برای رشد و توسعه شرکتهای تعاونی اتخاذ و انتخاب کند. یکی از مهم‌ترین و اصیل‌ترین راهکارها، اتحاد و انسجام تعاونیها در قالب تشکیل اتحادیه‌های تعاونی خواهد بود.

امر روشنی است که شرکتهای تعاونی با توجه به محدودیت اعضای خود و در نتیجه محدودیت سرمایه، قادر به رقابت با شرکتهای تولندی و بازرگانی بزرگ بخش خصوصی و دولتی نخواهد بود. این در حالی است که چنانچه تعاونیها بخواهند، فعالیت‌های خود را توسعه و گسترش دهند تا هم توسعه بخش تعاون میسر شود و هم منافع اعضای آنها در وضعیت پر از رقابت کنونی تأمین و محافظ بماند، ناچار خواهند بود با هم متحد شوند و اتحادیه‌های قدرتمندی که قادر به رقابت و دامنه فعالیت‌های وسیع باشند، ایجاد کنند.

مزیت اتحادیه‌های تعاونی

یک اتحادیه تعاونی می‌تواند علاوه بر مطالبی که بیان شد، همانند مزایای هر

اعضاء هرچه توان اقتصادی بیشتری داشته باشند، یقیناً موفق‌تر عمل خواهند کرد. به دیگر سخن، اگر شرکتهای تعاونی که موضوع فعالیت مشابه دارند، با یکدیگر متحد شوند، از توان اقتصادی بیشتر، بازار گسترده‌تر، مدیریت علمی‌تر، حمایت و پشتیبانی مؤثرتر و... برخوردار خواهند بود.

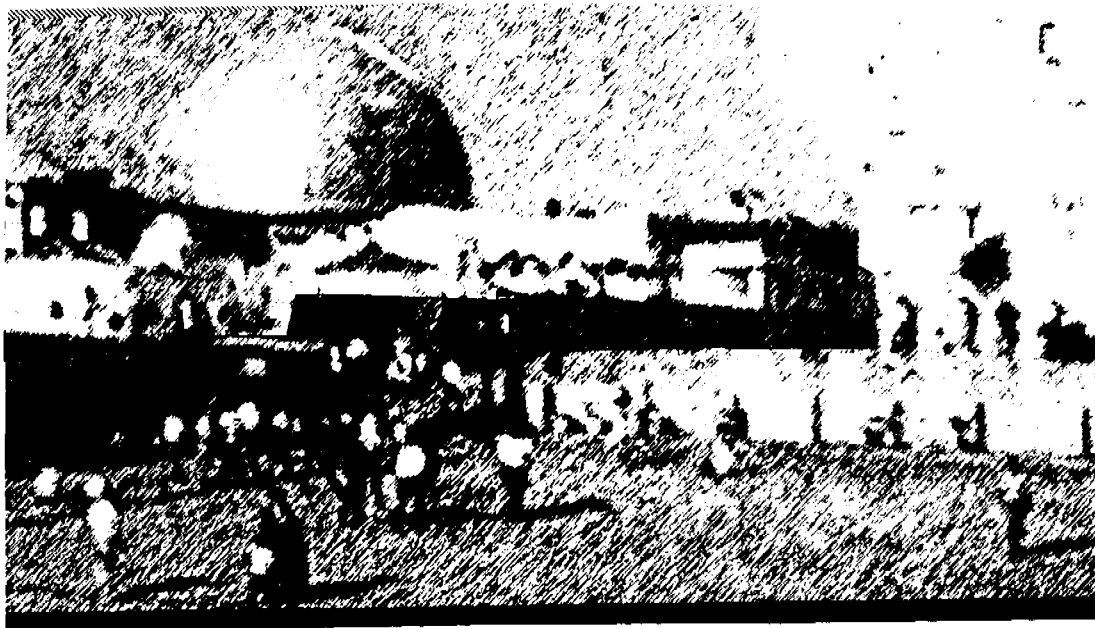
در اتحادیه‌های تعاونی، شرکتهای تعاونی عضو، تحت مدیریت واحد و در سطوح بالاتر، با یکدیگر همبازی و همکاری بیشتر خواهند داشت و از سرمایه خود استفاده بهینه‌تری به عمل خواهند آورد. بنابراین، در عرصه رقابتهای اقتصادی از قدرت و توان بالاتری نسبت به تعاونیهای غیرعضو برخوردار خواهند شد. ضمن اینکه این امر موجب می‌شود که منافع آنها (در واقع منافع اعضاء) بهتر از گذشته تأمین شده و افزایش یابد.

ضرورت توسعه و گسترش اتحادیه‌ها

گرچه هم اینک، اتحادیه‌های تعاونی متعددی در کشور وجود دارند و به فعالیت مشغول هستند، اما دو راه اساسی پیش‌روی بخش تعاون قرار دارد: اول آنکه، اتحادیه‌های تعاونی کنونی بیش از پیش خود را از نظر سرمایه تجهیز کند و از شرکتهای تحت پوشش خود حمایت و پشتیبانی نماید. دوم این که، برپایه بررسی و نیازسنجی‌هایی که انجام خواهد داد، در صورت لزوم اتحادیه‌های دیگر را تشکیل و گسترش دهد.

اکنون اتحادیه‌هایی مانند اتحادیه شرکتهای تعاونی مصرف کارگران کشور (امکان)، اتحادیه تعاونیهای مصرف فرهنگیان کشور و... به کار مشغولند. این اتحادیه‌ها توانسته‌اند روز به روز بالنده‌تر شوند. به طوری که همانند یک شبکه توزیع وسیع، خدمات خود را به تعاونیهای تحت پوشش ارائه می‌دهند.

در زمینه ضرورت ایجاد و توسعه اتحادیه‌های تعاونی قابل ذکر است که در نظام کنونی اقتصاد (کشور و جهان)، بخش تعاون با سایر بخشهای اقتصادی رقابت پیچیده و شانه به شانه‌ای دارد. بخشهای اقتصاد سرمایه‌داری و دولتی با تشکیل و

نهضت تعاون در فلسطین

○ ترجمه: مرجانه سلطانی

سال ۱۹۹۳، زمان انتشار اولین قانون تعاون (شماره ۵۰) باز می‌گردد. توتون کاران و تولیدکنندگان مرکبات، اولین تعاونیها را تأسیس نمودند. پس از آن تعاونیهای پس انداز و اعتبار در نواحی روستایی ایجاد شدند.

نهضت تعاون فلسطین با شرایط متفاوت سیاسی روبرو است. زیرا این نهضت به عنوان محرک فعالیتهای اجتماعی، اقتصادی مردمی به شکل داوطلبانه و غیردولتی با مدیریت اعضا، براساس ارزشهای تعاونی همچون مردم سالاری، عدالت اجتماعی، توزیع عادلانه منابع و فرصتها فعالیت می‌نماید.

آمار و ارقام

تا نیمه سال ۱۹۹۹، تعداد تعاونیهای به ثبت رسیده در کشور فلسطین به ۱۱۵۰ شرکت بالغ می‌شد. فعالیت‌های تعاونی در این سرزمین به نسبت کار اعضا متفاوت است. مطالعات جدید نشان می‌دهد که تعداد تعاونیهای فعال در فلسطین حدود ۴۰۰ شرکت با بیش از ۵۰/۰۰۰ عضو به

۲- کمک به اتحادیه‌ها و شرکتهای تعاونی برای ایجاد ساختارها و نظامهای سازمانی به منظور نظارت بر کارها طبق قانون تعاون کشور.

۳- ارائه کمکهای فنی به شرکتهای اتحادیه‌های تعاونی، شامل حمایت در زمینه سیاستگذاری، طراحی و اجرای برنامه‌های بازرگانی و مساعدتهای مدیریتی با هدف ارائه خدمات بهتر به اعضا و رفع نیاز آنها.

۴- تشویق تعاونیها به افزایش تعداد اعضا از طریق تشویق جوانان اعم از دختر و پسر برای مشارکت در فعالیتهای تعاونی.

۵- ایجاد پایگاه واقعی برای همکاری بین تعاونیها و نیز همکاری بین نهضت تعاون فلسطین و نهضتها و سازمانهای بین المللی تعاون.

تاریخچه سازمان توسعه تعاون فلسطین

آغاز فعالیت نهضت تعاون فلسطین به

سازمان توسعه تعاون فلسطین

سازمان توسعه تعاون (CDU) در سال ۱۹۹۸ به منظور طراحی و اجرای سیاستها و برنامه‌های توسعه‌ای از سوی نهضت تعاون فلسطین به وجود آمد.

در این راستا فعالیتهای سازمان مذکور صرفاً به آموزش و روشهای مشابه محدود نمی‌گردد بلکه در زمینه‌های عمومی و فنی از جمله بازاریابی، مدیریت، پس انداز و اعتبار، آموزش حرفه‌ای کامپیوتر و... نیز فعال است. همچنین ارائه ابتکارات و تدابیر توسعه بنیادین و سایر برنامه‌ها در عرصه ظرفیت سازی از دیگر فعالیتهای آن است.

بیانیه رسالت و راهبردهای سازمان

تقویت نهضت تعاون فلسطین و کمک به اقتصاد فلسطین از طریق:

۱- ترویج اصول و ارزشهای بین‌المللی تعاون در شرکتهای اتحادیه‌های تعاونی فلسطین، به ویژه توزیع منابع و فرصتها به شکل مستقل و عادلانه و براساس مردم سالاری.

۹۰٪ به ۱۰٪ می‌باشد.

برنامه‌های سازمان توسعه تعاون فلسطین

از جمله برنامه‌های اخیر سازمان توسعه تعاون فلسطین عبارتند از:

۱- کمکهای فنی و انتقال دانش تعاونی. سازمان مزبور از ابتدای کار خود، کمکهای فنی و زمینه‌های گوناگونی همچون مدیریت پروژه، بازاریابی، سرمایه‌گذاری خرد و برنامه‌ریزی تجاری را در اختیار تعاونیهای مختلف قرار می‌داد. این سازمان هم اکنون یک پایگاه مشاوره محلی با ده عضو آموزش دیده برای اینگونه فعالیتها در اختیار دارد. اعضای این گروه در سراسر فلسطین پراکنده می‌شوند. به این ترتیب چهار نفر در نوار غزه و شش نفر در کرانه غربی مأموریت خود را انجام می‌دهند. علاوه بر این، سازمان یاد شده برای انتقال روشهای نوین تعاون سوئد به تعاونیهای فلسطین با نهضت تعاون سوئد همکاری می‌کند.

۲- پروژه شبکه سازی تعاون

در طول سالهای گذشته، سازمان برای راه اندازی شبکه اینترنت در تعاونیها و در نتیجه ایجاد یک شبکه الکترونیکی بین تعاونیها و بهره‌برداری از اطلاعات و فرصتهای موجود در شبکه اینترنت فعال بوده است.

۳- پروژه بانک اطلاعات تعاونی

ایجاد بانک اطلاعات تعاونی در فلسطین، یکی از وظایف سازمان توسعه تعاون فلسطین است. در این زمینه، اطلاعات دقیق و موثق در مورد تعاونیهای فعال در فلسطین از جمله وضعیت اقتصادی، ساختاری و اجتماعی آنها گردآوری می‌شود. این مطالعات به سازمان تعاون و دیگر مقامات مربوط و سازمانهای غیردولتی برای برنامه‌ریزی و اولویت‌بندی برنامه‌های توسعه و آینده نهضت تعاون فلسطین کمک می‌کند.

۴- پروژه‌های خاص بخشی

توزیع بخش تعاونیها

توزیع تعاونیها در فلسطین براساس بخش فعالیت به شرح زیر می‌باشد:

- بخش مسکن با ۴۲۹ تعاونی
 - بخش کشاورزی با ۳۰۹ تعاونی
 - بخش تولید و صنعت با ۱۳ تعاونی
 - بخش خرده‌فروشی با ۳۶ تعاونی
 - بخش صنایع دستی با ۱۸ تعاونی
 - بخش خدمات با ۲۵۶ تعاونی
 - سایر بخشها با ۹۵ تعاونی.
- در مجموع ۱۱۵۶ تعاونی.

طبقه‌بندی اعضاء تعاونیها براساس

سن و جنس

آمارهای جدید سال ۱۹۹۹ که از ۲۲۲ تعاونی در فلسطین به دست آمده است. طبقه بندی اعضاء تعاونیها براساس سن را به صورت زیر نشان می‌دهد:

- کمتر از ۳۰ سال: ۲۰٪
- بین ۳۰ تا ۶۰ سال: ۷۱٪
- بیش از ۶۰ سال: ۹٪

به استثنای تعاونیهای زنان، نسبت اعضای مرد به زنان در تعاونیهای فلسطین

نمایندگی از طرف ۳۰۰/۰۰۰ خانواده بالغ می‌شود. این ارقام بیانگر اهمیت تعاونیها در شکل دادن به بخش اقتصادی جامعه فلسطین می‌باشد.

توزیع اعضاء بر اساس بخشهای اقتصادی تعاون

- بخش مسکن با ۱۶/۳۴۵ عضو با ۲۶/۴۶٪
- بخش کشاورزی با ۲۱/۸۱۳ عضو با ۳۹/۳۱٪
- بخش صنعت و تولید با ۷۶ عضو با ۰/۱۴٪
- بخش مصرف با ۸/۶۰۸ عضو با ۱۵/۵۱٪
- بخش صنایع دستی با ۸۰۰ عضو با ۱/۴۴٪
- بخش خدمات با ۷/۵۶۳ عضو با ۱۳/۶۳٪
- سایر بخشها با ۲۸۲ عضو یا ۰/۵۱٪ در مجموع نهضت تعاون فلسطین دارای ۵۵/۴۸۷ عضو می‌باشد.

توزیع جغرافیایی تعاونیها

تعاونیها در سراسر فلسطین، در مناطق شهری و روستایی، پراکنده شده‌اند. در بین انواع تعاونیها، تعاونیهای مسکن، مصرف و صنایع دستی بیشتر در مناطق شهری فعالیت دارند، درحالیکه تعاونیهای کشاورزی و بازاریابی غالباً در مناطق روستایی فعال هستند.

توزیع جغرافیایی

تعاونیها را به صورت زیر می‌توان نشان داد:

- ۲۹٪ تعاونیها در شمال کرانه غربی (نابلس، تولکریم، قفلییه، سلفیت، جنین)

- ۲۸٪ تعاونیها در مرکز کرانه غربی (اورشلیم، رام، جریکو)

- ۳۱٪ تعاونیها در جنوب کرانه غربی (بیت اللحم، هیرون)

- ۱۲٪ تعاونیها در نوار غزه

تعاونیها در سراسر فلسطین، در مناطق شهری و روستایی، پراکنده شده‌اند. در بین انواع تعاونیها، تعاونیهای مسکن، مصرف و صنایع دستی بیشتر در مناطق شهری فعالیت دارند، درحالیکه تعاونیهای کشاورزی و بازاریابی غالباً در مناطق روستایی فعال هستند.

در ارتباط با اتحادیه‌ها و شرکت‌های تعاونی مختلف در فلسطین، سازمان توسعه تعاون در گذشته و حال برنامه‌های ویژه بخشی گوناگونی را در عرصه تعاونی‌های کشاورزی، مسکن، بهداشت و صنایع دستی اجرا نموده و می‌نماید.

الف) با همکاری اتحادیه تعاونی‌های کشاورزی (ACU) فلسطین، سازمان تعاون دو پروژه مهم را در سازمان انجام داد. اولین پروژه "بهبود کاشت زیتون و روغن زیتون" و پروژه دیگر "مدیریت منسجم آفات نباتی" نام دارد. سازمان تعاون همچنین در اجرای این دو پروژه سعی می‌کند، تولید زیتون و روغن زیتون و سبزیجات مختلف را از طریق آموزش و ارائه فن آوری و دانش روز به کشاورزان فلسطین افزایش دهد.

ب) سازمان مذکور همچنین با همکاری اتحادیه تعاونی‌های مسکن (PUHC) فلسطین خدماتی را به اعضاء در زمینه انتشار خبرنامه ادواری خود ارائه می‌دهد. همچنین برنامه مطالعاتی سرمایه‌گذاری بین المللی مسکن در اروپا با سرمایه سازمان به مورد اجرا درآمده است. در این تحقیق یک مشاور با مؤسسات گوناگون مسکن و بانکی اروپا در تماس مداوم می‌باشد تا امکان دریافت وام‌های سبک برای تعاونی‌های فلسطینی را بررسی نماید. نتایج اولیه این تحقیق نوید بخش بوده و سازمان‌های مختلف اروپایی ابراز علاقه نموده‌اند.

ج - سازمان توسعه تعاون فلسطین با همکاری شرکت تعاونی رفاه بهداشتی بیت ساهور در منطقه بیت‌اللحم و کرانه غربی در زمینه بهبود و بازسازی خدمات بهداشتی برای اهالی منطقه و تجهیز پزشکی و سازماندهی کارگاه‌های آموزش پزشکی و مدیریت برای کارکنان خود فعال می‌باشد.

د- سازمان توسعه تعاون فلسطین در سال ۱۹۹۹ با همکاری تعاونی صنایع دستی زنان در اردوگاه کالاندا، تحقیقی را در زمینه بازار با هدف افزایش فروش صنایع دستی و گلدوزی فلسطینیان به عنوان تولیدات تعاونی انجام داد. این سازمان معتقد است برای توسعه حقیقی تعاونی‌ها، زمان و تلاش بسیار لازم است تا

بر پدیده‌ها و واقعیت‌های موجود ناشی از سال‌های اشغال و بی‌خبری و تبعیض در دو بخش تعاون فائق شوند.

در نهایت، سازمان توسعه تعاون فلسطین در نظر دارد اقداماتی را برای پیشرفت پایدار تعاونی‌ها از طریق ارتباط مداوم با سازمان‌های گوناگون تعاونی با ارزیابی دائمی دست‌آوردهای تعاونی و تبدیل سازمان‌های خیریه به تشکلهای مؤثر در زمینه تجارت حرفه‌ای و سودآوری بر مبنای اصول و ارزش‌های تعاون انجام دهد.

طرح جدید سازمان توسعه تعاون فلسطین

سازمان توسعه تعاون فلسطین، ابتکار جدیدی را با عنوان "ارتقای حاکمیت مردمی در تعاونی‌های فلسطینی" مطرح نموده است.

هدف طرح

این طرح به عنوان نهاد مؤثر برای ترویج و توسعه تعاونی‌های فلسطین، برای افزایش توانمندی‌های ۲۷۰ عضو حاضر در ۱۸ تعاونی از مناطق پنجگانه فلسطین در هرون رام، ا...، فلقلیه، نابلس و غزه به مورد اجرا گذارده شده است.

ابزار اجرای این طرح، برپایی دوره‌های آموزشی برای شرکت‌کنندگان با موضوعاتی چون فراگیری اصول تعاون، ساختار تعاون، حقوق و مسئولیت‌های اعضاء، فرایند روش شناختی تصمیم‌گیری، و انتخابات کمیته نظارت، و نیز سایر کمیته‌های تخصصی در یک تعاونی بود. در این دوره‌ها، از اعضاء هیأت مدیره و نیز مجمع عمومی تعاونی‌ها شرکت داشتند.

نتایج و بازده طرح

در پایان اجرای این طرح، نتایج زیر به دست آمد:

- ۱- هیجده کارگاه آموزشی برای ۲۷۰ عضو از ۱۸ تعاونی برگزار شد.
- ۲- شرکت‌کنندگان، دانش و مهارت‌های خود را در زمینه‌هایی چون حاکمیت مردمی در تعاونی‌ها افزایش دادند.
- ۳- شرکت‌کنندگان، دانش و مهارت‌های خود را در زمینه‌هایی چون حقوق و وظایف افراد در تعاونی‌ها، افزایش دادند.
- ۴- شرکت‌کنندگان دانش و مهارت‌های

خود را در زمینه ساختار تعاونی افزایش دادند.

۵- شرکت‌کنندگان آموختند تا با حضوری موفق و فعالانه در جلسات هیأت‌مدیره و مجمع عمومی و نیز انتخابات مردمی شرکت کنند.

۶- مطالب و منابع آموزشی پس از تولید و گردآوری و پایان طرح بین سایر تعاونی‌ها توزیع شد.

۷- نتایج طرح در اینترنت و خبرنامه ادواری "صدای تعاون" منتشر شد.

ویژگی طرح

در ۲۰ سال گذشته، تعاونی‌های فلسطین دست‌خوش دگرگونی‌های بسیار ناشی از عوامل درونی و بیرونی بسیاری شده‌اند که برگسترش تعاون و تعاونی‌های فلسطین اثرات منفی برجای گذارده است. برای نمونه:

- ۱- بسیاری از اعضاء تعاونی‌های فلسطین، نظری قاطع و روشن در مورد تعاون‌گری و اصول تعاون ندارند!
 - ۲- مردم‌سالاری و تصمیم‌گیری مردمی در تعاونی‌های فلسطین در سطح نازلی قرار دارد.
 - ۳- اطلاعات اندکی در مورد ساختار تعاونی‌ها در دست است.
 - ۴- بسیاری از اعضاء تعاونی‌ها به حقوق و مسئولیت‌های خود آشنا نیستند.
- اهمیت این گونه طرح‌ها از این حقیقت ناشی می‌شود که گامی به جلو برای بالا بردن سطح دانش و مهارت‌های اعضاء تعاونی‌ها در مبحث مردم‌سالاری و حاکمیت مردمی به شمار می‌رود و نگرش‌های اعضاء را برای خودکفایی و جایگزینی اصل تجارت به انواع تفکر پذیرش صدقات و خیرات به شکلی سازنده تغییر می‌دهد.

آخرین پیام سازمان توسعه تعاون فلسطین به تعاون‌گران جهان ۲۱ می ۲۰۰۲

تعاون‌گران عزیز، ما با دروهای تعاونی و روح تعاون‌گری و همبستگی به شما سلام می‌گوییم. همانگونه که می‌دانید، مردم فلسطین و اعضاء تعاونی‌های فلسطین در طول بیست

نهضت تعاونیهای مسکن به دلیل عدم امکان حمل مصالح ساختمانی و سایر مواد اولیه مورد نیاز به پایان راه خود رسیده است. تعاونیهای زنان به واسطه عدم توفیق در بازاریابی صنایع دستی خود، همچون گلدوزی و غذاهای خانگی متضرر شده‌اند. تعاونیهای مصرف از ضعف در خرید و بازاریابی کالاها در رنج می‌باشند.

خلاصه کلام، نهضت تعاونی‌ها همچون سایر بخشهای اقتصاد فلسطین، به سختی در نظام تسخیمی، منزوی کننده و نژادپرست اسرائیل نفس می‌کشد.

از اینرو سازمان توسعه تعاون فلسطین از تعاونگران سراسر جهان، اتحادیه بین‌المللی تعاون (ICA) به نمایندگی از طرف ۸۰۰ میلیون تعاونگر، می‌خواهد با حمایت‌های مالی و سیاسی خود، نهضت تعاون فلسطین را در ارایه خدمات به اعضا، به بهترین نحو ممکن یاری رساند. علاقمندان به کمک و حمایت از این نهضت می‌توانند با آدرس ای‌میل acu-edu@plnet.com

مکاتبه و یا به آدرس اینترنتی WWW.Coop-palestine.org مراجعه نمایند.

اتحادیه تعاونیهای کشاورزی فلسطین پیشینه اتحادیه

اتحادیه تعاونیهای کشاورزی فلسطین (ACU) در سال ۱۹۸۷ به عنوان شکل حمایتی تعاونیهای کشاورزی در کرانه غربی تأسیس شد. اختیارات و مسؤلیتهای سازمانی و مدیریتی آنها و کمک به فعالیت تجاری تشکلهای مردمی کشاورزان و دامداران عضو و نیز کمک به کشاورزان برای بهبود مهارت‌هایشان زندگی از طریق تأمین مواد اولیه و داده‌های کشاورزی، تسهیل خدمات بازاریابی، ارتقای روشهای فنی و حمایت از منافع آنان از دیگر وظایف اتحادیه به شمار می‌رود.

اتحادیه تعاونیهای کشاورزی در چارچوب وظایف خود به عنوان یک سازمان غیردولتی، ارتباط کاری صمیمانه و نزدیکی با مراکز دولتی مرتبط برقرار می‌نماید. دفتر مرکزی اتحادیه در نابلس و

از فلسطین با شرایط مصیبت بار زندگی فلسطینیان تحت اشغال اسرائیل و محرومیت از آزادی حرکت و آمد و شد آشنا شوید.

با این مقدمه، تصور آنچه بر اقتصاد فلسطین به طور اعم و نهضت تعاون فلسطین به طور اخص رفته است، کار دشواری نیست. اقتصاد نهضت تعاون فلسطین، به شدت متأثر و فلج شده است. تولید و بازاریابی محصولات کشاورزی، کالاهای مصرفی و صنایع دستی در پایین‌ترین حد خود می‌باشد. بسیاری از تعاونیها به دلیل ناتوانی در تأمین هزینه‌ها تعطیل شده‌اند. بسیاری از تعاونیها مجبور به تعدیل تعداد کارکنان و قطع خدمات خود به اعضا شده‌اند. بسیاری از کشاورزان و دامداران عضو تعاونیها مستقیماً از حملات ارتش اسرائیل و خسارات وارده به تولیدات، عدم کشت محصولات، ریشه کنی سبزیجات و درختان میوه، و خرابی شبکه‌های آبیاری و چاههای آب زیان دیده‌اند.

ماه گذشته از سوی اسرائیل تحت شدیدترین محاصره در شهرها، روستاها، اردوگاههای پناهندگان و حتی خیابانهای فلسطین گرفتار شده‌اند. ارتش اسرائیل با قرار دادن پستهای بازرسی متعدد، فلسطینیان را از حرکت آزادانه از یک مکان به مکانی دیگر در کرانه غربی و نوار غزه بازداشته است و روشن است که این محدودیت برای خارج از این منطقه نیز اعمال می‌شود. اگر کسی بتواند از یکی از این ایستهای بازرسی عبور کند، بی تردید زمان و تلاش بسیاری را با پای پیاده و از طریق زمینهای سخت و ناهموار صرف نموده است. افرادی هستند که برای رفتن به فاصله ۶۰ یا ۷۰ کیلومتر از محل اقامت، دهها ساعت درد و رنج سفر را بر خود هموار می‌کنند! و این در حالی است که برای سفر از اروپا به ساحل غربی ایالات متحده، ساعات کمتری را باید صرف نمود!

از بیان این وضعیت دردناک متأسفیم، اما هدف آن است که شما تعاونگران دور

یکی از دفاتر وابسته به آن در رام الله قرار دارد.

اعضای اتحادیه

هم اکنون، اتحادیه تعاونیهای کشاورزی، فدراسیون هشت تعاونی منطقه‌ای و بیست و چهار شرکت تعاونی کشاورزی می‌باشد که در سراسر کرانه غربی پراکنده شده‌اند. کل اعضای اتحادیه را حدود ده هزار کشاورز و دامپرور فلسطینی تشکیل می‌دهند.

فعالیت‌های اتحادیه

ساختار سازمانی اتحادیه تعاونیهای کشاورزی فلسطین بازتابی از اهداف این اتحادیه است.

برنامه‌ها و خدمات اتحادیه از سوی چندین واحد اصلی تدوین و اجرا می‌شود که هر یک توسط یک مدیرعامل اداره می‌شود. مدیرعامل، جریان فعالیت‌ها را به هیأت مدیره منتخب گزارش می‌کند. هیأت مدیره نقش هدایت اتحادیه و سیاستگذاری را عهده دار است.

الف - واحد تأمین داده‌های کشاورزی

هدف از تشکیل این واحد کمک به کشاورزان عضو برای تأمین مواد اولیه و نهاده‌های کشاورزی به نرخ رقابتی و کیفیت مناسب و تضمین شده می‌باشد. این واحد دارای شعبه‌هایی در جنین، تولکرم، قلقبیه، رام الله، هبرون و کناره غربی رود اردن است. علاوه بر این، مرکز واحد در نابلس قرار دارد.

ب - واحد آموزش اعضا

واحد آموزش در زمینه حمایت، ارائه خدمات و تدوین راهکارها و پروژه‌های تعاونیهای عضو، برنامه‌های خود را در موارد زیر اولویت بندی نموده است:

۱- بهره‌برداری بهینه از منابع، حفاظت از محیط‌زیست، و معرفی و به کارگیری فن‌آوری جدید؛

۲- ترویج مهارت‌های مدیریتی؛

۳- ترویج مهارت‌های بازاریابی؛

۴- شناخت بیشتر اصول و روش‌های تعاون؛

۵- ارائه کمک‌های فنی به تعاونیهای عضو از طریق ارزیابی نیازها، امکان‌سنجی

پروژه‌های جدید و حمایت از سیستمها و روش‌های مالی و مدیریتی؛

ج - واحد بازاریابی و فرآوری کشاورزی و دامپروری

این واحد در قالب یک شرکت سهامی به تازگی تأسیس شده است و در مراحل اولیه فعالیت خود می‌باشد. ایجاد این شرکت فرعی به دنبال بررسی‌های انجام شده در زمینه صادرات محصولات کشاورزان در سالهای گذشته ضروری تشخیص داده شد. این شرکت به طور مستقل از اتحادیه تعاونیهای کشاورزی و با هیأت مدیره جداگانه با سرمایه اولیه ۱۵۰/۰۰۰ دلاری اعضای منطقه فعالیت می‌کند، از جمله اهداف شرکت عبارتست از:

- تولید، فرآوری و بازاریابی اقلام گوناگون کشاورزی؛

- حمایت از منافع تولیدکنندگان و صادرکنندگان کشاورز عضو و دفاع از حقوق آنان در برابر سازمانها و تشکلهای ملی و بین‌المللی؛

- واردات ماشین‌آلات و تجهیزات کشاورزی؛

- واردات مواد اولیه و داده‌های کشاورزی مورد استفاده در فلسطین؛

- سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی یا در زمینه پروژه‌های صنعتی و / یا ساخت و ساز و / یا بازرگانی و / یا تورسم که به نحوی به کشاورزی در فلسطین مربوط می‌شود.

اتحادیه کشاورزی فلسطین عضو آی. سی. ای می‌باشد.

مشخصات و نشانی اتحادیه تعاونیهای

کشاورزی فلسطین

نام: اتحادیه تعاونیهای کشاورزی

بخش: کشاورزی

آدرس پستی: صندوق پستی ۹۸۶

نابلس، کرانه غربی

فلسطین اشغالی

تلفن: ۲۹۰۰۲۵-۲-۹۷۲/۹۷۰

۲۳۸۸۴۶۸-۹-۹۷۲/۹۷۰

۲۳۷۸۴۷۱-۰۰-۹۷۲/۹۷۰

ای‌میل: acy-edu@palnet.com

acu@palnet.com

نشانی اینترنتی:

www.Coop-palestine.org/

مدیرکل: آقای داوود استانیولی

تحولات اخیر در فلسطین اشغالی

به دنبال شکست مذاکرات کمپ دیوید در تابستان سال ۲۰۰۰ بین یاسر عرفات رئیس تشکیلات خودگردان فلسطین و ایهودباراک نخست وزیر اسرائیل که با رایزنیهای بیل کلینتون، رئیس جمهور وقت آمریکا انجام شد، وضعیت در اراضی فلسطین اشغالی به مرز بسیار خطرناکی رسید. تنشها به شدت و سرعت بالا گرفت و بی‌اعتمادی طرفین بیش از پیش نمایان شد. پس از دیدار جنجالی آریل شارون نخست‌وزیر اسرائیل از مسجدالاقصی، مبارزات به شکلی گسترده و فراگیر آغاز شد و ارتش اسرائیل بیش از ۱۵۰۰ فلسطینی را قتل عام و نزدیک به ۳۵۰۰۰ نفر دیگر را زخمی نمود. در خلال این برخوردها، اسرائیل از هرگونه سلاح جنگی در زادخانه قدرتمند نظامی خود بهره جست. ارتش اسرائیل از تانک، نفربرهای زره‌پوش، جت‌های جنگنده اف-۱۶ و هلیکوپترهای مهاجم آپاچی برای بمباران و نابودی اهداف غیر نظامی فلسطین استفاده کرد. ارتش اسرائیل همچنین حدود (صدهاترور ترتیب داد که طی آنها بسیاری از افراد غیرنظامی بیگناه جان خود را از دست دادند. مادامی که خشونت و استفاده گسترده از سلاح همچنان اثرات منفی خود را بر مردم فلسطین می‌گذارد، سیاست کشتار و مجازات گروهی اسرائیل علیه سه میلیون نفر فلسطینی و تعطیلی مراکز تجاری در غزه و کرانه غربی نیز به شدت اعمال می‌شود.

تعطیلی‌ها و محدودیت‌های مرزی

سیاست بستن مراکز تجاری و منع آمد و شد به عنوان ابزار بازدارنده امنیتی، یا محدودکننده خطر حملات فلسطینیان علیه نیروها یا شهروندان اسرائیلی اعمال می‌شود. اما این سیاست صرفاً به عنوان مهمترین عامل بر اقتصاد و شرایط زندگی مردم فلسطین اثرات منفی بر جای می‌گذارد. اینگونه تعطیلی‌ها با تبعات گوناگون خود، محدودیتهایی را بر مردم،

نقلیه، و خطر و وحشت از تهدید و ارباب مقامات نظامی یا سربازان ایستهای بازرسی اسرائیلی مساوی می‌باشد.

اما فلسطینیان در شرایط ممنوعیت نسبی داخلی می‌توانند از بیشتر جاده‌های فرعی استفاده کنند و این در حالی است که تنها چند جاده اصلی قابل دسترسی بوده و اغلب با محدودیتهایی روبرو می‌شوند. در این شرایط، آمد و رفت فلسطینیان عموماً از محل اسکان اسرائیلها فاصله دارد. در کرانه غربی، محدودیتهای داخلی شدیدی به مدت ۲۴۰ روز ادامه داشت که از اکتبر ۲۰۰۰ تا سپتامبر ۲۰۰۱ به مدت ۱۸ روز در غزه انجام شد. طبق ارزیابی آنسکو (از سازمانهای تخصصی ملل متحد)، نرخ بیکاری در اراضی فلسطینی در پایان سال ۲۰۰۱ به ۴۰٪ رسید و حدود نیمی از جمعیت فلسطین هم اکنون با درآمدی کمتر از ۲ دلار در روز، در فقر کامل به سر می‌برند!

رخدادهای اخیر

در جریان یک سلسله تهاجمات شدید، ارتش اسرائیل اکثر شهرهای بزرگ، اردوگاههای پناهندگان، شهرهای کوچک و چندین روستا در کرانه غربی را به اشغال مجدد خود در آورد. محدودیتهای و ممنوعیتهای فزاینده که از مناطق رام‌آل و البیره آغاز شد به سیاست منع رفت و آمد و حکومت نظامی تبدیل گردید که مستقیماً بر زندگی ۶۰۰/۰۰۰ نفر، و به عبارتی ۳۰٪ جمعیت کرانه غربی، به استثنای اورشلیم، تأثیر منفی گذارد. این سیاست جدید با بازداشت مردمی که به خانه خود باز می‌گشتند و منع هرگونه آمد و شد در خیابانهای مناطق اشغالی همراه بود. بدین منظور از وسایل زرهی در مراکز شهرهای بزرگ و کوچک و مواضع کلیدی در سراسر منطقه نیز استفاده گردید. نیروهای اسرائیلی همچنین ساختمانهای بلندمرتبه یا دارای موقعیت استراتژیک را به اشغال در می‌آوردند و از گروههای تک تیرانداز برای مراقبت از خیابانها بهره می‌جستند. بسیاری از فلسطینیان در این دوره و حتی پس از رفع حکومت نظامی کشته و

نسبی یا کامل آمد و شد بین روستاها و شهرها را مختل می‌سازد. در حالیکه این سیاست یکی از ویژگیهای عادی بحران کنونی به شمار می‌رود، باید بین ممنوعیتهای جدی و ممنوعیتهای نسبی داخلی تمایز قابل شد.

ممنوعیت سخت و فراگیر داخلی از طریق منع استفاده از جاده‌های اصلی و قراردادن موانع فیزیکی یا پستهای گشت و بازرسی در بسیاری از جاده‌های فرعی بین روستاها و شهرها اعمال می‌شود. برای فلسطینیان، رفت و آمد در روزهایی که این گونه ممنوعیتهای شدید اجرا می‌شود، بسا استفاده از جاده‌های فرعی یا غیرآسفالت و در نتیجه تأخیر و اتلاف وقت، افزایش هزینه‌ها، بالارفتن میزان تصادفهای جاده‌ای، خسارت به وسایل

آمد و شد و حمل و نقل کالاهای فلسطینی (در کرانه غربی و غزه، ۲) بین کرانه غربی و غزه و اسرائیل، ۳) در سطح بین‌المللی بین کرانه غربی و غزه و کشورهای همسایه از جمله اردن و مصر تحمیل می‌کند. این محدودیتهای نخستین بار در کرانه غربی و غزه در خلال جنگ خلیج فارس در سال ۱۹۹۱ و سالهای پس از ۱۹۹۳ به شکل رسمی و فراگیر اجرا شد.

تعطیلی‌های داخلی

تعطیلی و محدودیتهای داخلی در کرانه غربی رود اردن و نوار غزه با استفاده از یک شبکه نظامی و ایستهای بازرسی در محل استقرار فلسطینیان و موانع ایجاد شده در جاده‌ها انجام می‌شود که به طور

سازمان توسعه تعاون فلسطین از تعاونگران سراسر جهان، اتحادیه بین‌المللی تعاون (ICA) به نمایندگی از طرف ۸۰۰ میلیون تعاونگر، می‌خواهد با حمایت‌های مالی و سیاسی خود، نهضت تعاون فلسطین را در ارایه خدمات به اعضا، به بهترین نحو ممکن یاری رساند.

مجروح شدند

هر چند بررسی دامنه و گسترده‌گی اثرات اجتماعی - اقتصادی این تهاجمات به طور کامل بسیار دشوار است، اما اطلاعات موجود اولیه نشانگر مصائب و ناامیلمانی است که بر مردم فلسطین رفته است. بر اساس این اطلاعات، بازده اقتصادی در فلسطین اشغالی با توقف کامل فعالیتهای مولد در مراکز اصلی کشاورزی تولیدی، ساخت و ساز، بازرگانی و خدمات خصوصی و عمومی در کرانه غربی برابر بوده است. این در حالی است که فعالیتهای این مراکز حداقل ۷۵٪ درصد ارزش کالاها و خدمات تولیدی در کرانه غربی را تشکیل می‌دهد.

علاوه بر خسارت وارده به درآمدها و خطرات زیست‌محیطی و بهداشتی ناشی از ویرانی گسترده زیرساختهای عمومی، از هزینه‌های بازسازی نیز نباید غافل ماند. بخش مهمی از زیرساختهای نابودشده، از محل کمکهای اهدایی در ۷ سال گذشته با استفاده از مبالغ هنگفتی، ترمیم و بازسازی شده است. طبق برخی گزارشها، خسارتهای عمده‌ای به جاده‌ها، سیستمهای آب آشامیدنی، فاضلاب، برق، و ارتباطات و ساختمانهای عمومی در اراضی اشغالی وارد شده است.

همچنین ممنوعیت آمد و شد دومیلیون فلسطینی در کرانه غربی به معنی محدودیت تجارت و تبادل کالاها و تولیدات در این منطقه است. اقدامات محدودکننده از سوی اشغالگران اسرائیلی علیه اقتصاد فلسطین،

موانع برشماری را ایجاد کرده که وسعت بی‌نیابت را بیچیده‌تر و وخیم‌تر نموده است.

در طول انتفاضه که از سپتامبر سال ۲۰۰۰ آغاز و تا امروز ادامه دارد، روند نابودی زیرساختهای اقتصادی فلسطین ناشی از خسارات دوران جنگ و توقف سرمایه‌گذاری به عنوان ویژگی آشکاراقتصاد فلسطین است. نسبی از قدرت خرید فلسطینیان به دلیل بیکاری گسرده نه تنها در بین افرادی که دیگر قادر به کار در اسرائیل نیستند، بلکه گروهی که پیش از آن در بازار فلسطین فعالیت داشتند، دچار ضرر و زیان شده است.

۶۰٪ صادرات فلسطین موقوف شده و بودجه دولت نیز به نصف کاهش یافته است. در گذشته مقامات فلسطینی بیش از ۱۰۰ میلیون دلار در ماه هزینه می‌کردند، اما اکنون کمتر از ۵۰ میلیون دلار در ماه در بخش اقتصاد هزینه می‌شود. حتی این جریان نقدینگی نیز به کمکهای مالی اعراب وابسته است.

فقر پدید آمده فراگیر نسبی از جمعیت فلسطین است. زبانهای مستقیم و غیر مستقیم بر کل اقتصاد فلسطین به رقمی بین ۲/۵ میلیارد دلار از سوی سازمانهای بین‌المللی و ۱۰ میلیارد دلار از سوی فلسطینیان تخمین زده شده است. اما حتی رقم ۲/۵ میلیارد دلار به مفهوم از دست رفتن تولید ناخالص ملی در یک سال کامل است. بیش از سپتامبر سال ۲۰۰۰ تولید ناخالص ملی نزدیک به ۴ میلیارد دلار بود. اما روند نزولی همچنان ادامه دارد.

در حالیکه صنایع غذایی فلسطین تنها با ۶۰٪ ظرفیت خود فعالیت می‌کنند، صنایع سبک با نسبی از توان و ظرفیتهای خود فعال هستند. مهمترین عامل، کاهش قدرت خرید فلسطینیان و فقه‌های غیرمنتظره در قدرت حمل و نقل و بازاریابی کالاها محلی به اسرائیل و دیگر بازارهای صادراتی است. برای نمونه، افرادی که در هبرون زندگی می‌کنند، نمی‌توانند محصولات خود را به نابلس، جنین و غزه منتقل کنند. چرا که اگر فرصت حمل محصولات آنها نیز مهیا شود، هزینه‌ها ده برابر گذشته است، که

خود رفابت و امکانات تجاری را در تنگنا قرار می‌دهد

در عین حال فلسطینیان بیش از پیش به تولیدات اسرائیلی وابسته می‌شوند که به بازار فلسطین رخنه می‌کند. واضح است که کالاها اسرائیلی از طریق ایستهای بازرسی اسرائیل با دشواری کمتری عبور کنند. زیرا نظامیان اسرائیل، حضور تولیدات اسرائیلی در بازارهای فلسطینی را تسهیل می‌نمایند.

جدا از تمامی این خسارتهای، حملات اسرائیل به کرانه غربی که از اواخر مارس ۲۰۰۲ آغاز شد، بسیار ویرانگر بود. آسیب‌های وارده به اموال عمومی و تجاری مردم بسیار وسیع بود و شاید به نسبی از خسارتهای ناشی از تحرکات ارتش اسرائیل در طول ۲۰ ماه قبل از آن می‌رسید بنا بر گزارش بانک جهانی و کمیته‌های هماهنگ کننده کمکهای محلی، لطمات وارده به زیرساختهای فلسطین به ۳۶۱ میلیون دلار بالغ گردیده است که حدود ۲۶ میلیون دلار آن به بخش کشاورزی مربوط می‌شود. برای درک بهتر این اعداد و ارقام باید گفت که سرمایه‌گذاری فلسطینیان رقمی کمتر از ۲۰۰ میلیون دلار در سال است. اما ارتش اسرائیل تنها ظرف یک ماه، آنچه را دولت فلسطین باید در مدت دو سال بسازد، نابود می‌کند!

منابع:

- گزارش شماره ۵ آنسکو(دفتر ویژه هماهنگ‌کننده ملل متحد): اثرات روبرویی، بیستر مرزها و محدودیتهای بر اقتصاد فلسطین
- مختصری درباره اثر تهاجمات اخیر اسرائیل به کرانه غربی بر ساختار اقتصادی و اجتماعی فلسطین. از آنسکو ۱۳ آوریل ۲۰۰۲
- ارزیابی آنسکو در مورد اطلاعات و ارقام درآمدهای ملی تهیه شده توسط دفتر مرکزی آمار فلسطین (PCBS) ژانویه ۲۰۰۱
- گزارش سمیر عبدا... (اقتصاددان) ۲۲ می ۲۰۰۲
- مقاله منتشر شده از طرف کمکهای محلی (UNDP)، بانک جهانی، دولت نروژ) ۱۵ می ۲۰۰۲
- خسارات ناشی از تهاجم اسرائیل به کرانه غربی در آوریل ۲۰۰۲ بر زیرساخت‌ها و نهادهای غیرنظامی فلسطین.

گزارش تعاونگران جوان قاره اروپا به مجمع منطقه‌ای آی - سی - ای

این افراد به عنوان رهبران، کارکنان و اعضای تعاونها، تجارت حرفه‌ای خود را با بکدیگر مصادله می‌کنند. مؤسسات تعاونی و غیرتعاونی نیز در اولین کنفرانس جوانان تعاونگر اروپا شرکت نموده‌اند و بر اهمیت آموزش، تشکیل و حمایت از گسترش تشکلهای کارآفرین جوانان تأکید نمودند. از جمله این مراکز، سازمان بین‌المللی کار (ILO)، اتحادیه ملی حسابرسی تعاونیهای کارگری از لهستان، تعاونی مردمی وودکرفت (صنایع چوبی) از انگلستان، تعاونی کوپ فوند از ایتالیا و اینسکوپ از پرتغال بودند.

جوانان تعاونگر همچنین پروژه‌های اینترنتی خود را با هدف هر چه بیشتر نزدیک نمودن جوانان غیرتعاونی به اصول تعاون ارائه نمودند. برای نمونه چند تعاونگر جوان وب سایت مرکز آموزش تعاون را معرفی کردند.

در این کنفرانس به نیازمیرم برای تداوم فعالیتهای جوانان در نهضت تعاون و نیز تفاوتهای بسیار فرهنگی در قاره اروپا و اثر آن بر تعاونها تأکید شد. برای مقابله با این تفاوتها و عدم انسجام و پایداری در کار، راهکار ایجاد یک شبکه از جوانان اروپایی مطرح شد.

هدفها

- توانمند سازی و درگیر نمودن جوانان کشورهای اروپایی در نهضت تعاون.
- بهبود وضعیت ارتباطی بین تعاونگران جوان و پایدار نمودن نهضت تعاون.
- ایجاد ساختاری مستحکم برای فعالیتهای تعاونی.

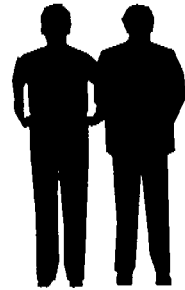
روشها

- ایجاد یک گروه کاری اروپایی به عنوان بهترین راه تحقق اهداف.
- اهداف این گروه کاری عبارت خواهد بود از:
- برقراری ارتباط و پیوند بین تعاونگران جوان و ایجاد یک شبکه.
- برقراری ارتباطات بهتر با شورای اروپایی آی - سی - ای و ایجاد کانالهای ارتباطی از هر دو جهت بدین منظور باید

اولین کنفرانس جوانان تعاونگر اروپا در ارتباط با مجمع منطقه‌ای آی - سی - ای در اروپا در تاریخ نهم اکتبر ۲۰۰۲ با حضور ۶۷ نماینده از ۸ کشور منطقه، شامل پرتغال، اسپانیا، انگلستان، ایتالیا، کرواسی، رومبیه، لهستان و اسلواکی در شهر لسبون پرتغال برگزار شد. در این مجمع تمامی سخنرانها بر اساس موضوعات و تجارت جدید مربوط به کارآفرینی، اشتغال و توانمندسازی جوانان در تعاونها انجام شد. مقالاتی که از سوی مدیران و رهبران جوان تعاونها ارائه شد، بازنمایی از تنوع، استوار و پویایی تعاونگران جوان و تجارت جدید تعاونی در زمینه تجارت تعاونی بود.

موضوعات مورد بحث، آمیخته تمام نمای تعلقات و نگرانیهای رهبران جوان تعاونها و تعاونگران جوان در دوران جهانی سازی اقتصاد بود. جوانان رودرو با معضل بیکاری و فقدان فرصتهای شغلی، تعاونی را بهترین راه و شیوه تحقق آمال و آرزوهای خود می‌دانند برای نمونه، وتیور آرزوی ایجاد یک گروه فرهنگی را در سر می‌پروراند. آمالها عاشق کار کردن با دستگاه ویدیوی دیجیتال بود. کارولینا می‌خواست یک تجارت متوسط در زمینه سورسیم راه بسنندارد. ادواردو در خیال خرید یک خانه بود. ریکاردو می‌خواست به طور جدی بس اندازد، برای آلمان و دیگری چون آنها، تعاونها بهترین راه حل بودند.

بنابراین کشور از پرتغال یک گروه تعاونی فرهنگی به نام نوتی فرومی تشکیل داد که هم اکنون مراکزی را در سراسر پرتغال در همین زمینه ترویج می‌کند. آمالیا از ایتالیا یک گروه تعاونی برای فن آوری‌های جدید با نام دیجیتال دسک ترتیب داده است. کارولینا، برزیلی الاصل از پرتغال با تعاونی دلخواه خود با نام مودویدا همکاری می‌کند. ادواردو، اهل پرتغال، عضو تعاونی مسکن کازاجووم است که برای ساخت خانه خود با تعاونی همکاری می‌کند. ریکاردو اهل پرتغال اولین تعاونی پس انداز به شیوه حرفه‌ای را در این کشور با نام آسنا ساکوب ایجاد کرد.

تعاون در جهان

می‌سازند. ما امروز از نهضت تعاون حمایت می‌کنیم و همانگونه که رئیس آی. سی. آی. آقای باربرینی گفته‌اند: «آزادی یعنی مسؤلیت پذیری» ما نیز از شما می‌خواهیم فرصت اثبات مسؤولیتها را به جوانان بدهید.

اجلاس مسائل روستایی در انگلیس

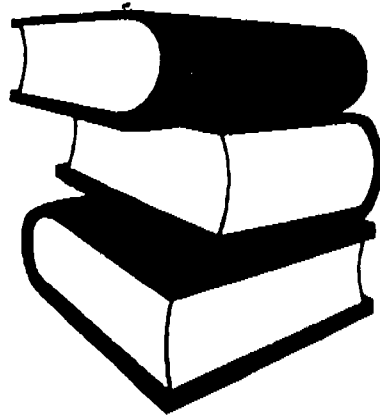
ریچارد مورتون، مدیر اجرایی بنیاد مطالعات تعاون پلانکت به عنوان نماینده اتحادیه تعاون در اجلاس مسائل روستایی انگلستان که در ژانویه ۲۰۰۳ برگزار می‌شود، شرکت خواهند نمود. این اجلاس که از طرف وزیر امور روستایی انگلستان برنامه‌ریزی شده است، ساز و کار ارتباطی بین دولت و سهامداران روستایی را در دستور کار خود دارد. نمایندگانی از ۳۰ سازمان ملی و منطقه‌ای دست اندرکار توسعه روستایی، در اجلاس شرکت خواهند نمود.

سازمانهای عضو اتحادیه تعاون انگلستان دارای طیفی از علایق مرتبط با مسائل روستایی هستند. بسیاری از تعاونیهای خردفروشی، رهبران بازار در مناطق روستایی می‌باشند که در این میان، گروه تعاون، بزرگترین گروه کشاورزی و دامپروری انگلستان است. تشکلهای حمایتی تعاون، زیر چتر اتحادیه تعاون انگلیس به دنبال ادغام با گروه ICOM، بیش از پیش با مسائل روستایی سرو کار دارند. بنیاد پلانکت نیز از منافع تعاونیها در این گروه پشتیبانی خواهد نمود.

NCDF و ایجاد تعاونی مسکن جدید

صندوق توسعه تعاون نورت‌کانتری واقع در مینوتا (NCDF)، همراه با سازمان خدمات مسکن مینوتا، شرکت تعاونی جدید نیکولت را تأسیس می‌نماید. ساختمانهای سه طبقه که ۲۲ واحد از ۲۹ واحد تعاونی آن هر یک سه اتاق خواب خواهد داشت در اول مارس ۲۰۰۳ به اتمام خواهد رسید.

هر یک از ساکنان این واحدهای تعاونی باید سهام اولیه به ارزش ۲۰۰۰ دلار در تعاونی خریداری و برای پوشش هزینه‌های تعاونی نیز، ماهانه مبلغی پرداخت نمایند. مبلغ ماهیانه به مساحت

فروش کتاب راهنمای توسعه تعاون^۱

مجموعه‌ای از کتابهای راهنمای توسعه تعاون در زمینه‌های گوناگون در اختیار علاقمندان می‌باشد. عناوین این کتب عبارتند از: «مدیریت مالی برای مدیران تعاونیهای مواد غذایی»، «بهترین هیأت مدیره تعاون، «بهترین عضو تعاونی»، «ارزیابی مدیر عامل تعاونی»، «انتخاب مدیر عامل تعاونی»، «چگونه یک تعاونی مسکن تشکیل دهیم»، چگونه تعاونی خود را توسعه دهیم». برای خرید هر یک از این کتابها می‌توانید با NCDF (صندوق توسعه تعاون نورت کانتری) به شماره تلفن ۹۱۰۳-۳۳۱-۶۱۲ یا ایمیل info@ncdf.coop یا شماره فکس ۹۱۴۵-۳۳۱-۶۱۲ تماس حاصل فرمایید. قیمت این کتابها به طور متوسط ۱۵ و ۲۰ و ۲۵ و ۳۰ دلار می‌باشد و برای سفارش ۵ کتاب یا بیشتر، تخفیف ۵ دلاری برای هر کتاب در نظر گرفته شده است.

● مطالعات موردی از موفقیت جوانان را در تعاونیها انجام دهند.
● از تجارب جوانان در زمینه تعاون و همکاری بهره برداری مناسب به عمل آورند.
● از شورای اروپا برای ایجاد یک راهکار چهارساله برای جوانان و همکاری با گروه حمایت نمایند.
در پایان از دفتر اروپایی آی. سی. آی می‌خواهیم پیشنهاد و دیدگاههای ما را پذیرفته و حمایت لازم را به عمل آورند. در مقابل، ما نیز ایده‌های نو و ابتکارهای کارآفرینی برای جوانان به آی. سی. آی. ارائه خواهیم نمود و تعاون واقعی را در بین جوانان ترویج خواهیم نمود.
برای تحقق این اهداف از اعضای آی. سی. آی می‌خواهیم، جوانان را در ترکیب هیأتیهای ملی خود به گرمی پذیرا باشند. جوانان نه فقط فردا، بلکه امروز را نیز

نمایندگان گروه کاری اروپا به عنوان ناظر یا شرکت‌کننده در کلیه ساختارها و فعالیتهای دفتر منطقه اروپایی آی. سی. آی مثلاً مجمع منطقه‌ای و نشستهای مختلف اروپایی دارای یک کرسی باشند.
● فضای کافی برای تعاونیهای جوانان و تمرکز خاص بر جوانان در تمامی رویدادها و نشستهای منطقه‌ای، محلی و بخشی داشته باشند.
● از وجود کمیته‌ها و گروههای مردمی جوان در تشکلهای ملی برخوردار باشند.
● پیوند خود را با مؤسسه‌ها، مدارس، دانشگاهها، انجمنها به منظور تماس با جوانان و ارتقای همکاریها حفظ و تحکیم نمایند.
● از پروژه‌های تعاونگران جوان در کشورهای مختلف منطقه به طرق مختلف حمایت کنند.

سه برابر ارزش فعلی بازار برای هر تن بونجه معمولی درآمد نصیب تعاونی می‌شود. تعاونی داکوتای شمالی هر ساله ۸۰ درصد تولیدات خود را صادر می‌کند.

تعاونیهای جدید در اوهایو

اعضای چهار تعاونی در ماه مارس سال ۲۰۰۲، ادغام تعاونیها و تأسیس دفتر مرکزی جدید خود را در شهر اشلند اوهایو اعلام نمودند.

این تعاونی با عنوان «تعاونی شهر و روستا» با ۱۸۰ یرسل در ۱۵ منطقه فعالیت خواهد نمود میزان فروش این تعاونی به بیش از ۷۰ میلیون دلار با کل دارایی بیش از ۲۲ میلیون دلار بالغ خواهد شد. تعاونی جدید همچنان گالاها و خدمات مورد انتظار اعضا و مشتریان را در زمینه کشاورزی، غذای دام، مواد نفتی، ماشین آلات کشاورزی و تسهیلات استفاده از ۱۱ گونه بذر ارایه می‌دهد. این تعاونی همچنین دارای فروشگاههای مواد غذایی آماده، پمپ بنزین با تجهیزات و خدمات کامل می‌باشد. تعاونی با این شکل جدید، کارآمدتر عمل خواهد نمود و اساساً در زمینه مکان، وسایل و تجهیزات و افراد صرفه جویی خواهد شد. بدین ترتیب سودهای حاصله بیشتر می‌شود و ذخایر سرمایه‌ای برای توسعه کسب و کار افزایش می‌یابد.

انجام امور عام‌المنفعه در گروه

تعاونی آکسفام انگلیس

گروه تعاون آکسفام انگلیس و بانک تعاون این کشور، کارت بانکی جدیدی را به طور مشترک ابداع نموده‌اند که افراد با درآمدهای بالا برای هر ۱۰۰ پوند هزینه، ۲۵ پنس را مستقیماً به امر خرید اختصاص خواهند داد. کارت پلاتینی آکسفام برای اشخاص با درآمدهای بالای ۲۵۰۰۰ پوند در سال که بیش از ۲۵ سال سن دارند ابداع شده است.

بانک تعاون برای گشایش هر حساب بانکی، علاوه بر اهدای ۱۵ پوند، ۲۵ پنس در هر ۱۰۰ پوند نیز کمک به آکسفام پرداخت می‌کند. علاوه بر این، در صورت استفاده از کارت مذکور ظرف شش ماه اول افتتاح، بانک مبلغ اضافی ۲/۵۰ پوند

سازمان تجارت جهانی بسیار حائز اهمیت است.

نیوزلند و آمریکا اعتقاد دارند که کانادا تلاش می‌کند از مقررات مربوط به سوبسیدهای صادراتی سازمان تجارت جهانی که در اجلاس سال ۱۹۹۵ اوروگوئه مورد توافق فرار گرفت شانه خالی کند.

به گفته نورگت، با گفتگوهای انجام‌شده، کانادا موظف است صادرات سوبسیدی خود را در حد مقرر سده در اجلاس اوروگوئه حفظ نماید این تصمیم حسداری برای دیگر صادرکنندگان سوبسیدی از سایر کشورهاست که نباید از محدوده تعیین شده فراتر روند.

ابتکار تعاونی داکوتای جنوبی در آمریکا

داکوتای جنوبی به تدریج به بازار سراسری اسب در آمریکا وارد می‌شود. برای این هدف، بونجه و علفهای خشک با گیاه آلفا آلفا ترکیب و محصول جدیدی تولید می‌شود.

به گفته همیلتون، عضو شرکت تعاونی تولیدکنندگان محصولات کشاورزی داکوتای جنوبی، این ایالت بزرگترین تولیدکننده علفه در آمریکاست آلفا آلفا بهترین نامین کننده پروتئین برای اسبهاست. اما میزان پروتئین آن هنگام ترکیب علفه محلی با آلفا آلفا بسیار کاهش می‌یابد.

شرکت تولیدکنندگان محصولات کشاورزی داکوتای جنوبی، تک تعاونی دوساله متشکل از کشاورزان، دامداران و گله داران علفمند به ارزش افزوده محصولات کشاورزی است.

محصول بونجه این تعاونی در سایر ایالت‌های چون تگزاس، فلوریدا، میسوری و کلرادو به عنوان خوراک اسب به فروش می‌رسد. بونجه به صورت عدلهای کوچک تهیه و با آلفا آلفا و دیگر علفه‌ها ترکیب می‌شود.

این شرکت تعاونی، آلفا آلفا را از کشاورزان محلی خریداری می‌کند و عدلهای بونجه غنی شده را به قیمت ۵ دلار به فروش می‌رساند. در نتیجه ۱۸۵ دلار برای هر تن بونجه، و به عبارت دیگر

واحد مستکونی بسگی دارد. برای واحدهای بک خوابه ۷۵۰ دلار در ماه، دو خوابه ۹۰۰ دلار در ماه، و سه خوابه با ۱۱۰۰ دلار در ماه آغاز می‌شود. مبالغ ماهیانه کلیه هزینه‌ها به استثنای پول نلفن و برق را شامل می‌نماید.

دوره آموزشی کوتاه مدت تعاون

دانشگاه کالیفرنیا (شهر دیویس) یک دوره آموزشی کوتاه مدت در روزهای ۱۳ و ۱۴ مارس ۲۰۰۳ برای تولیدکنندگان موادگوشنی و دامداران برگزار می‌نماید. این دوره از طرف مرکز تعاون دانشگاه کالیفرنیا و دفتر گسترش تعاونیهای دانشگاه مذکور، همچنین سازمان توسعه روستایی آمریکا برپا خواهد شد. در این دوره تولیدکنندگان محصولات دامی با اطلاعات عملی در مورد بازارهای گوشت، روشهای جاری بازار از دیدگاه مصرف و تولید در زمینه گوسنه‌های تولیدی از دامهایی که در چراگاههای طبیعی و ارگانیک تغذیه می‌شوند، مسائل امنیت غذایی، روشهای برجسب‌گذاری، بسته بندی، انبارداری، و توزیع فرآورده‌های گوشتی، ارزش افزوده و تولید محصولات جدید گوشتی، عمده فروشی و فروش از طریق اینترنت، استفاده از تجارب تولیدکنندگان گوشت گاو، گوسفند و بز، روشهای جایگزین در بازارهای گوشت، بازدید از کشتارگاهها و... آشنا می‌شوند. محل برگزاری این دوره در دانشگاه کالیفرنیا (دیویس) و هزینه ثبت نام ۸۵ دلار خواهد بود. این مبلغ پس از سوم مارس به ۱۰۰ دلار افزایش می‌یابد. برای اطلاعات بیشتر با ای‌میل: rsingram@ucdavis.edu مکاتبه یا به سایت:

ceplacervevada.ucdavis.edu مراجعه فرمایید.

دیدگاه گروه تعاونی فونترا

گروه تعاونی فونترا در نیوزلند در مورد نتایج بررسیهای سازمان تجارت جهانی نظر به خود را ارایه نمود. به اعتقاد گرگ نورگت، مدیر اجرایی گروه تعاونی فونترا، پیروزی نیوزلند و آمریکا در فضیه سوبسیدهای صادراتی کانادا در

بینه از صفحه ۱۷

جهانی شویم؟ از همین آآن نتیجه این رقابت معلوم است! ما کاملاً بازنده خواهیم بود. در روابط با تعاونی‌سازی بجای خصوصی‌سازی باید خدمت‌تان عرض کنم که اگر منظور ایجاد روحیه تعاون و پس از آن تبدیل واحدهای اقتصادی به تعاونی باشد درست است. ولی روند فعلی که در آن هر واحد اقتصادی زیان‌دهی را به بخش خصوصی با تعاونی واگذار می‌کند را نمی‌توان تعاونی‌سازی نامید.

● **پرسش:** همانطوری که می‌دانید در قانون اساسی ما از اقتصاد به عنوان یک بخش از سه بخش اقتصاد ملی کشور یاد شده است که در ارتباطات بین‌المللی متوجه می‌شویم که محافل تعاونی با اطلاع یافتن از این امر بسیار متحیر شده و آن را تحسین می‌کنند ولی در عمل می‌بینیم که فضای کلی جامعه آن بستر لازم را برای تحقق جایگاه قانونی این بخش فراهم نمی‌کند، به نظر شما موانع اصلی نبود چنین بستری چیست؟

■ **پاسخ:** سؤال خوبی است؛ مسئله تعاون که در قانون اساسی به عنوان یکی از سه بخش اقتصادی آمد، است فقط تأکید قانونگذار بوده است. زیرا بخش تعاونی هم در واقع چیزی از بخش خصوصی است تعاونی که نمی‌تواند معنای دولتی داشته باشد. فضای مطلوب بسیار مهم است و وزارت تعاون به عنوان متولی اصلی این بخش بایستی این فضا سازی را انجام دهد. باید گفت تبدیل تئوری به عمل کار فوق‌العاده مشکلی است نکته مهم دیگر اجرای خود قانون است. مثلاً قانون عملیات بانکی بدون ربا است. از قانون که بالاتر نداریم، ولی اجرا نمی‌شود. وزیر محترم تعاون بایستی این نکته را در هیأت دولت جا بیندازد حال که قانون عملیات بانکی بدون ربا را در سطح کلان اجرا نکردیم لاقلاً آن را در مورد تعاونیها به کار بندیم!

سی. ای در ماههای آگوست و سپتامبر در شهر اسلو، نروژ.

سال ۲۰۰۳ فوریه

۱۷-۲۳: مجمع منطقه‌ای آسیا و

اقیانوسیه‌ای. سی. ای. سبو، فیلیپین

۱۸: سومین همایش منطقه‌ای زنان آی.

سی. ای. سبو، فیلیپین

۱۸-۱۹: دومین همایش منطقه‌ای

تحقیقات تعاون، سبو، فیلیپین

۲۰: دومین همایش تعاون آسیا و

اقیانوسیه، سبو، فیلیپین

مارس

۱۷: نشست مشورتی هیأت‌های

تخصصی، ژنو، سوئیس

۱۷: نشست کمیته اجرایی تساوی زنان

آی. سی. ای

آوریل

۲۵-۲۶: نشست هیأت مدیره آی.

سی. ای. سانگهای چین

سپتامبر

۲-۵: مجمع عمومی آی. سی. ای. اسلو،

نروژ

اکتبر

۱۷-۱۵: کنفرانس ICMIF. پاریس،

فرانسه

سال ۲۰۰۴

- مجمع منطقه آفریقا آی. سی. ای.

گامبیا

- مجمع منطقه اروپا آی. سی. ای.

لهستان

- هفتمین کنفرانس وزرای تعاون آسیا

و اقیانوسیه، هند

را نیز پرداخت می‌کند. کارت پلاتینی دارای محدودیت حداقل اعتباری برابر ۵۰۰۰ یوند، بدون هزینه سالانه و نرخ بهره می‌باشد.

امتیاز به تعاونی بهداشتی در گرجستان

۹ شکل روستایی و از جمله تعاونی بهداشتی گرجستان شرفی، ۱/۸ میلیون دلار کمک هزینه برای بهبود وضعیت درمانی و ارتقای بهداشت مردم روستاهای گرجستان دریافت نمودند. هر یک از این ۹ شکل و تعاونی مذکور بیش از ۲۰۰۰۰۰ دلار کمک دریافت نموده و به ۳۷ بخش روستایی گرجستان ارایه خدمت خواهند نمود. این خدمات طیفی از برنامه‌های بهداشتی و کمک به بیماران و دسترسی به داروها را شامل می‌شود این ۹ شکل، از بین بیست سازمان داوطلب دریافت کمکهای نقدی، انتخاب شده‌اند. شاخصهای بهداشتی بیانگر آن است که زندگی مردم گرجستان در مناطق روستایی در سطح شهرنشینان این کشور نیست تعداد افراد بیمه نشده و مشکلات جسمی و بهداشتی همچون امراض قلبی، دیابت و سرطان در روستاها بسیار است.

آخرین تغییرات در تقویم رویدادهای ICA

● در سال ۲۰۰۳، نشستهای اصلی آی. سی. ای عبارت خواهند بود از مجمع منطقه‌ای آسیا و اقیانوسیه در ماه فوریه در شهر سبو، فیلیپین و مجمع عمومی آی.